

157

CHRONIEK

VAN

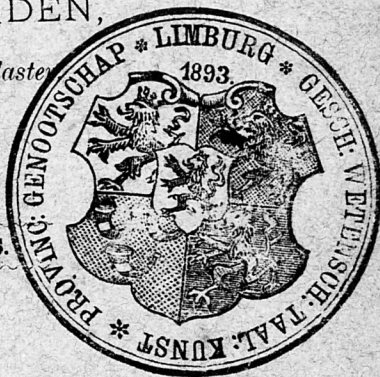
BOXMEER,

van af het jaar 1269 tot 1889

DOOR

A. F. VAN BEURDEN,

Landmeter van het Kadaster

Kl. Heers
PRIJS 60 CENTS.

ROERMOND. — TYP. HENRI VAN DER MARCK.

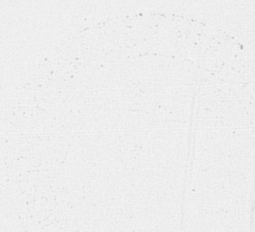
1890.

Wet.
Vak 128

CHRONIEK VAN BOXMEER.

27

888

VAK 128 No. 157

CHRONIEK

VAN

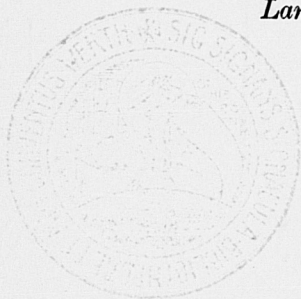
BOXMEER,

van af het jaar 1269 tot 1889

DOOR

A. F. VAN BEURDEN,

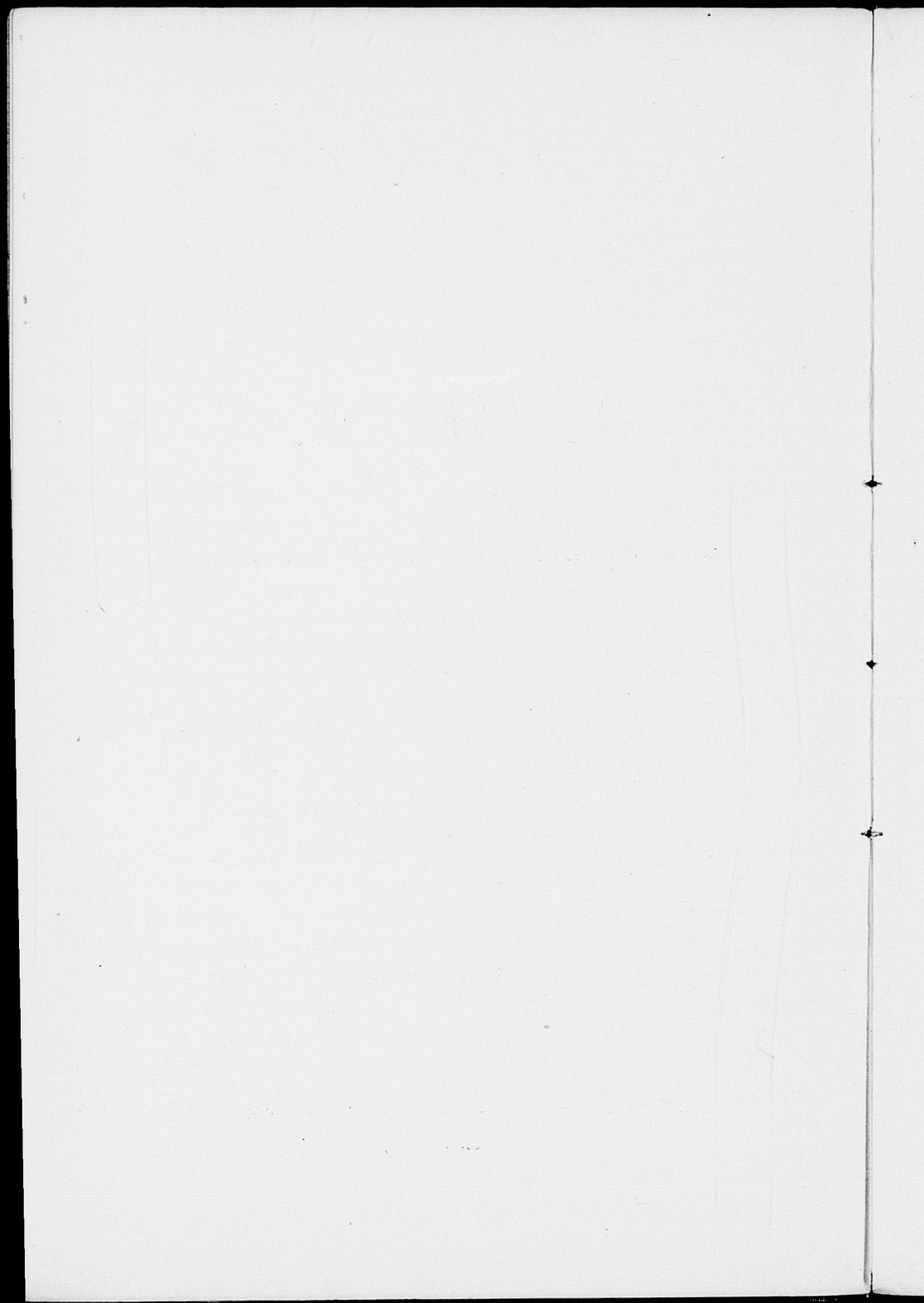
Landmeter van het Kadaster.

Bibliotheek
HINDERBROEDERS
WEERT.

ROERMOND. — TYP. HENRI VAN DER MARCK.

1889.

Deze Chroniek, een voorlooper der „Geschiedenis van Boxmeer,” bevat de rei gebeurtenissen, die opvolgend gedurende zes eeuwen, het leven en streven der opvolgende Boxmeersche geslachten aaneenverbond.

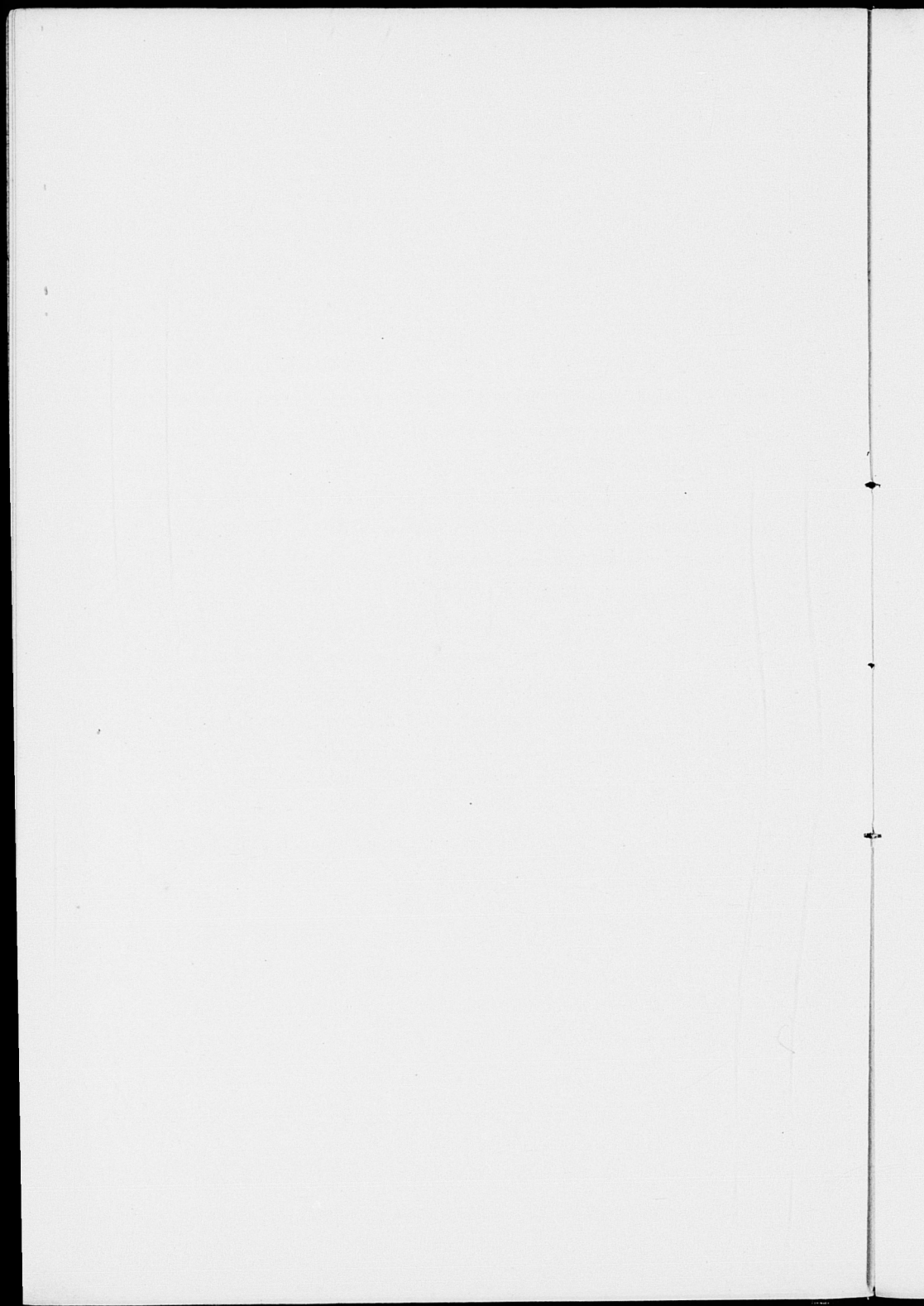
Men kan in korte trekken terugvinden, zoowel de wisselingen op staatkundig en burgerlijk gebied, als het lief en leed, door de veranderende tijdsomstandigheden, gebracht in het leven van de burgeren der Vrije Heerlijkheid.

Ook de lotgevallen der Boxmeersche kerk, steeds, zoowel in jaren van voorspoed als van druk, het middelpunt van het echt godsdienstige Katholieke leven in het dorp, zijn opgeteekend.

De Chroniek werd samengesteld uit aantekeningen in 't Kerkarchief, uit de doop- en sterfregisters, particuliere aantekeningen, uit Dulje's Merkwaardigheden en andere werken.

Moge ze met evenveel welwillendheid opgenomen worden, als ze met genoegen samengesteld is.

DE SCHRIJVER.

CHRONIEK.

- 1269 10 Januari. Jan Buc de Mere, eerste heer van Boxmeer aan het hof van Graaf Otto van Gelre. Hij was vóór dien tijd in het bezit der Heerlijkheid. Zijn wapen was een loopende keelen bok op gouden veld. Jan Buc gehuwd met Gesa, weduwe van Wilhelmus de Drijle, wordt nog genoemd op 5 Maart 1272, 14 Sept. 1274, 31 Maart 1280, 10 Juni 1281 en 13 Oct. 1283.
- 86 St. Bonifaciusdag. Jan Buc de Mere wordt in den slag van Woeringen, volgens de Rijkronijk van Jan van Heelu, gevangengenomen. Het kasteel verwoest.
- 94 Henricus de Mere, pastoor te Mere of Boxmeer.
- 94 18 Oct. Jan Heer Van Cuijk schenkt aan verschillende Pastoors in den lande van Cuijk, waaronder ook dien van Mere of Boxmeer, een aandeel in de novalia tienden te Boxmeer en Sambeek.
- 1315 Boxmeer vreeselijk geteisterd door de pest, tengevolge slechte oogsten — (aanteek.: G. Paedsien).
- 18 Boxmeer geteisterd door de veepest.
- 26 15 Mei. Jan Buc de Mere geeft zijne toestemming als patronaatsbezitter, tot verheffing der kapel te Mill tot parochiekerk. De Boxmeersche kerk was de moederkerk van die van Mill. Het patronaat der kerk van Mill kwam nu aan de abdij van Marienwaard.
- 53 27 Mei. Jan Buc de Mere II, opvolger van Jan Buc I, wordt als getuige genoemd in eene oorkonde. Hij voerde het zelfde wapen als zijn voorganger. Hij werd opgevolgd door zijne dochter Johanna Buc.

- 1365 19 Sept. Wenceslaus van Brabant is voornemens, na de heerlijkheid Mere gekocht te hebben het huis of kasteel te Boxmeer af te breken, zooals hij dan de stad den Bosch belooft.
- 66 6 Dec. Peter van Culemborgh en Johanna Buc de Mere, dragen bij open brief Boxmeer aan Hertog Wenceslaus van Brabant op. Culemborgh voert 3 gouden kolommen op keelen grond.
- 67 3n Zondag in de Vasten, ontvingen beiden Boxmeer als erfleen terug; het kasteel was toen afgebroken, alleen de hofstad bestond nog.
- 74 Joannes pastoor te Boxmeer. Hij wordt genoemd in de acte van overgave der kapel van St. Agatha.
- 80 Jan van Kessel, ridder voorkomende onder de edelen vasallen van Johanna, Hertogin van Brabant, huwt Christina of Agatha van Boxmeer.
- 91 Huibrecht van Culemborgh, later heer te Boxmeer, huwt met Isabella, dochter van Jan, Heer van Petershem, Leefdael en van Aleidis van Hers, vrijvrouw van Spalbeek. Door dit huwelijk kwam Stevensweert aan het geslacht Culemborgh.
- 96 De stichter van het Leuken, ambtman van der Leucken sterft.
- 1400 Het mirakel van het H. Bloed te Boxmeer geschied. Pastoor was toen Arnoldus Groen. Zijn wapen was een zilveren kruis op groenen(?) grond.
- 05 In November kolossale massa sneeuw gevallen.
- 08 De kleinste klok, Jezus genaamd, nog in den toren hangende, gegoten.
- 09 Hoog water en overstrooming. De Maas dringt tot in het dorp door.
- 10 De middelklok, Maria genaamd, nog in den toren hangende, gegoten.
- 19 Pastoor Groen, herder van Boxmeer, sterft.
- 20 15 Sept. Huibrecht van Culemborgh, Heer van Boxmeer, draagt de heerlijkheid Boxmeer aan den hertog van Brabant op.

- 1421 Het gilde te Sambeek opgericht; te Boxmeer bestond het H. Sacramentsgilde.
- 27 De Hertog van Gelre geeft aan de ingezetenen van Sambeek verscheidene voorrechten, zooals dit Huibrecht van Culemborgh, heer van Boxmeer en halfheer van Sambeek reeds vroeger deed.
- 30 Het schip der Boxmeersche kerk verbreed. (Wellicht toen de toren gebouwd.)
- 32 Gerrit van Culemborgh, zoon van Huibrecht van Culemborgh, heer van Boxmeer sterft te Boxmeer, blijkens de stichtingsbrieven der altaren.
- 33 Het altaar van den H. Geest door heer Huibrecht van Culemborgh gesticht.
- 33 Begon het in het laatst van October reeds te sneeuwen, de Maas zat den geheelen winter dicht.
- 35 Heeft het gedurende twee maanden en 21 dagen gevoren en gedurende 40 dagen gesneeuwd. Het ijs der Maas een el dik.
- 36 Het St. Barbara-altaar door heer Huibrecht gesticht.
- 40 Jan van Culemborgh, heer van Boxmeer.
- 40 Het St. Petersgilde te Boxmeer opgericht.
- 45 Hoog water; overstrooming van Boxmeer.
- 48 De grootste klok, St. Petrus genaamd, nog in den toren hangende, gegoten, door Meester Jan van Vechel, denzelfde die ook de klokken van Tegelen en Afferden goot.
- 50 Het H. Sacramentsgilde veranderd in het H. Bloedsgilde.
- 54 6 Dec. Wordt genoemd Reiniera van Boxmeer, later gehuwd met den heer van Geysteren, Schellart van Obbendorp. Zie A° 1478.
- 57 12 Juni. De Bisschop van Luik geeft toestemming tot de oprichting van twee altaren in de kerk van Boxmeer.
- 60 Streng winter, de wijn bevroor in de kelders, evenzoo in 1468.
- 60 De beschildering der kerk begonnen.
- 63 Boxmeer overstroomd.
- 68 Jan van Culemborgh, heer van Boxmeer overleden.

- 1470 Margaretha, dochter van Jan van Culemborgh, regeert Boxmeer. Verhief 27 April 1469 de heerlijkheid.
- 73 Peter van Vertaing, heer te Heeswijk, Dinther, Asten en Gestel, huwt met Margaretha en wordt heer van Boxmeer. Hij was vroeger gehuwd met J^a de Rouveroy.
- 77 Petrus Velinck, pastoor te Boxmeer.
- 77 18 Maart. Werd Pieter van Vertaing, gewezen hoofdschout te 's Bosch en heer van Boxmeer te 's Bosch in een volksoploop gedood.
- 78 De Parochiën St. Anthonis en Oploo van Boxmeer gescheiden. Reniera, dochter van den heer van Boxmeer, huwt met Frederik Schellard van Obbendorp, heer te Geisteren.
- 79 Willem van Egmond huwt met Margaretha, vrouwe van Boxmeer. Egmond voert 6 keelen kepers op gouden grond.
- 82 Reliekschrijn van het H. Bloed geschonken door een lid der regeerende familie, Gerardus de Mere, Kanunnik te Zutphen.
- 83 Pastoor Petrus Velinck sterft, na 63 jaren zijne parochie bediend te hebben. Pastoor Priem volgt hem op. Op dezen volgde Hermanus van Egmond.
- 83 18 Juni. Willem van Egmond heer, sticht eene zingende Mis de Ven. Sacr.
- 90 Het altaar van O. L. V. in de kerk gesticht.
- 91 Zeer strenge winter.
- 94 23 April. Willem van Egmond, heer van Boxmeer, overlijdt.
- 99 Henricus van Blittersvick, drost op het kasteel Hatendonk bij Sambeek, vermaakt $\frac{1}{2}$ malder erftarwe aan het H. Bloed. Petrus v. B. had dit reeds in 1454 gedaan.
- 1501 Margaretha, vrouwe van Boxmeer, maakt een legaat aan het klooster van St. Agatha.
- 03 Margaretha, vrouwe van Boxmeer, sterft. Hare dochter Anna van Egmond volgt haar op. Haar eenige zuster Maria was niet wel bij 't hoofd.
- 04 Henricus van Hommersom vermaakt vier malder erftarwe aan het Broederschap van het H. Bloed.

- 1506 De beschildering der kerk voltooid. Op de zijwanden stonden St. Joris, St. Petrus en andere heiligen geschilderd in het gewelf bloemen, jachttafereelen en alegorische figuren.
- 06 Het gestoelte in het hoogkoor geschonken door de grafelijke familie Van den Bergh. Bestaat niet meer.
- 08 Jonkvrouw Barbara van Asselt van Gennep vermaakt 12 morgen land aan het Broederschap van het H. Bloed.
- 11 3 Mei. Willem, graaf van den Bergh, heer van Boxmeer, sterft te Bommel. Hij liet één zoon na, Oswald. De Van den Bergh of 's Heerenberg voeren een keelen leeuw, goudgetongd, geklauwd en gekroond op zilveren veld, aan alle zijden gevat in een band van sabel, waarop elf gouden penningen.
- 12 Henrick van Meer, Scholtis van Boxmeer.
- 13 Anna van Egmond, vrouwe van Boxmeer, hertrouwt met Philips, graaf van Virneburg of Werdenburg in Zwitserland.
- 16 De heerlijkheid van Boxmeer verpand aan Floris van Egmond. L^a Smolders schenkt een uiterwaard aan de kerk.
- 17 Anna van Egmond, vrouwe van Boxmeer, overleden. Geertrui van Brouckum schenkt den grooten kerkenkamp.
- 20 Gosewinus Creefft als pastoor aan den aartsdiaken van Kempenland ter institutie voorgedragen. Op 12 April 1577 wordt hij nog (niet resideerend) pastoor genoemd.
- 22 De kerk vergroot met een koor naar den kant van Beugen.
- 24 De besmettelijke zweetziekte te Boxmeer, maakt vele slachtoffers.
- 24 Een nieuw tabernakel in de kerk gemaakt naar het model van dat in de kerk der Predikheeren te 's Bosch.
- 26 Oswald II, Graaf van den Bergh, wordt met de Geldersche leenen beleend.
- 26 Een nieuw hoogaltaar in de kerk geplaatst met vergulde beelden. Boven de communiebank een groot crucifix gehangen.
- 29 Regeerde de pest; de Maas was zeer hoog, evenzoo in 1530.

- 1530 De stad Gelre geheel verbrand.
- 30 Johs. de Leeuw was pastoor van Boxmeer.
- 31 Mislukte oogst; alles zeer duur.
- 31 12 Juli. Aardbeving, te Boxmeer gevoeld.
- 33 Jan van Virneburg, zoon van Filips verkoopt Boxmeer, Haps en Sambeek aan Floris van Egmond, Graaf van Buren en pandheer van het land van Cuijk.
- 34 Philips van Virneburg overlijdt.
- 37 Evert van Haren, drost van Boxmeer tot 1550. Hij was scheidsrechter omstreeks 1540 in de twisten tusschen de Heeren Van Well en Bleyenbeek.
- 38 Willem, Graaf Van den Bergh, zoon van Oswald II en Elisabeth van Dorth, geboren.
- 39 14 Febr. Oswald, Graaf van den Bergh verdedigt zich voor Hertog Willem van Kleef tegen de beschuldigingen van zijn neef, den Heer Van Wisch.
- 39 Floris van Egmond, heer van Boxmeer door vroeger pandschap en aankoop, sterft.
Maximiliaan, zijn zoon, volgt hem op.
- 41 1 Aug. Hertog Willem van Kleef bepaalt eenen dag te Nijmegen, waarop de geschillen tusschen Oswald, Graaf van den Bergh en zijn neef Joachim van Wisch zullen vereffend worden te Nijmegen.
- 41 In 't begin van November lagen reeds alle wateren dichtgevroren.
- 45 Elisabeth van Dorth, gemalin van Oswald II, Graaf van den Bergh en weduwe van Johan van der Horst overlijdt.
- 45 Margaretha van Meer, weduwe van Derk van Dript, sticht den lofzang Tenebrae, Vrijdags te zingen.
- 45 De heerlijkheid Boxmeer door Maximiliaan van Egmond voor f 15675 of 10450 brab. goudguldens overgedragen aan Oswald II, graaf van den Bergh.
- 46 10 Mei. Oswald II, Graaf van den Bergh, heer van Boxmeer overlijdt te Zutphen, oud 38 jaren. Zijn zoon Willem stond onder de voogdij van Joost, Graaf van Bronkhorst en Maximiliaan van Egmond.

- 1547 Willem II, Graaf van den Bergh met de Geldersche en Keulsche leenen beleend.
- 48 Het kerkorgel door meester Jan van Gelre hersteld en verbeterd.
- 48 De school op het Kerkhof getimmerd.
- 50 Groote brand te Cuijk, waarbij de Kerk en omliggende huizen veel schade leden.
- 50 In dit jaar, is Keizer Karel als landsheer gehuldigd van Cuijk door 't volk. Deze plechtigheid geschiedde onder den Beugenschen molen, welke even buiten Beugen op Oeffelt aan stond.
- 54 Aschwoensdag. Groote aardbeving gedurende meer dan een kwartier.
- 55 Hevige storm te Boxmeer.
- 56 Komeet, voorspellende veel ongeluks, zooals het oude handschrift zegt.
- 56 Frederik Momm, drost te Boxmeer.
- 56 Willem Graaf van den Bergh huwt met Maria, Gravin van Nassau, de Zuster van Willem den Zwijger. Hun huwelijk werd met 16 kinderen gezegend.
- 57 Zeer duur Jaar. Altaar H. Bloed gesticht.
- 58 Op den Landdag weigert Willem, Graaf van den Bergh trotschelijk de gestelde bede.
- 58 Herman, Graaf van den Bergh geboren.
- 59 Frederik, Graaf van den Bergh geboren.
- 61 Oswald, Graaf van den Bergh geboren, allen zonen van Willem IV en Maria van Nassau.
- 62 Nat jaar, de oogst bedorven. Kapel te Macken genoemd.
- 63 Oswald, zoon van Oswald II, Graaf van den Bergh, broeder van Willem IV overlijdt. Over diens nalaten-schap twist tusschen Willem IV en Frederik, Willem's Oom.
- 63 21 Maart. Groote aardbeving. 31 Dec. Elis. van den Bergh geboren.
- 64 en —65 De Maas tot Februari toegevroren, het begon te vriezen 2 dagen voor St. Thomas, en het vroom tot na St. Mathijs, dus 10 weken lang; de meeste boomen doodgevroren.

- 1564 20 soldaten op het kasteel gelegd van het regiment van kolonel Mondragon, onder den korporaal Hubert Leconte, ten dienste van den Koning van Spanje.
- 65 Door den Suffrag. Bisschop Silvius een altaar ingewijd in het H. Bloedskoor der kerk.
- 65 In dit jaar begon het dispuut tusschen Willem, Graaf van den Bergh en zijn broeder Frederik van den Bergh, kruisheer, over het bezit van Boxmeer. Hevige gewelddadigheden en eindelooze strijd waren daarvan het gevolg.
- 65 Thomas van Bellinckhaven, hofmeester van den Graaf sterft te 's Heerenbergh.
- 65 26 Mei. Hoog water.
- 66 Groote watervloed, groote kometen, die als ongeluksboden beschouwd werden, blijkens de aantekeningen in het kerkarchief. In den zomer volgde groote hitte.
- 68 Willem, Graaf van den Bergh, door Alva verbannen, nadat hij in 1567 naar Bremen gevlucht was; zijn rentmeester was gevankelijk weggevoerd en van Koningswege eenen anderen rentmeester aangesteld.
- 68 Het tabernakel in de kerk afgebroken en door een nieuw vervangen.
- 68 1 Mei. De soldaten van den Graaf van Megen namen 't kasteel in voor den Koning van Spanje.
- 69 Terwijl te Boxmeer de pest regeerde, kwam de Graaf van Megen op het kasteel, waarop koninklijk garnizoen lag onder een officier van Willem, Graaf van den Bergh. Men dwong den officier om zijn eed te veranderen; hij wilde dit niet doen en werd daarom gevankelijk naar Arnhem gebracht.
- 69 Boxmeer komt kerkelijk onder het Bisdom Roermond, voor dien tijd behoorde het onder het Bisdom Luik.
- 70 Willem, Graaf van den Bergh's, goederen verbeurd verklaard.
- 70 1 Oct. Groote watervloed en onweder.
- 71 1 Febr. Het water op het hoogst.
- 71 7 Juli. De Schepenen van Boxmeer koopen den 100^{en},

- 20^{en}, en 10^{en} penning af tegen eene vaste som van 1500 Carolus guldens op te brengen in vier jaren.
- 1571 16 Nov. De oud-pastoor van Boxmeer, Dymerus van Kempen overlijdt aan de pest.
- 72 28 Nov. Het kasteel op last van Alva en op verzoek van Nijmegen, Venlo en Grave, gedeelteeltelijk afgebroken door lieden uit het land van Cuijk en Kessel. Het kasteel had toen Spaansche bezetting; slechts een vierde gedeelte bleef staan.
- 72 — Hoog water — te Boxmeer de dijken doorgebroken. Het water stond aan de kerkmuur.
- 72 Nov. Te Boxmeer, Beugen en Sambeek plunderen en rooven de Zwarte Ruiters.
- 73 — Boxmeer heeft in dit jaar veel geleden, wijl het Staatsgezind was, er lagen hier soms 25 vendelen Spaansche soldaten, die naar Holland trokken. Boxmeer droeg toen den naam van het „Geuzendorp”, wijl Willem Graaf Van den Bergh geus was.
- 74 14 April. Slag op de Mookerheide. De Spanjaarden hebben voor en na den slag hier schrikkelijk huisgehouden en te Boxmeer en te Cuijk meest alles vernield en bedorven.
- 74 15 Dec. Don Louis de Requesens, landvoogd, bepaald hoe de goederen van wijlen Oswald, Graaf van den Bergh moeten verdeeld worden.
- 75 Frederik, Graaf van den Bergh heeft zich te Boxmeer als heer laten huldigen en legt voor eigen rekening krijgsvolk op het verlaten en verwoest kasteel onder Thomas de Hodaïjes. Boxmeer steunt Willem, Graaf Van den Bergh met geld. 't Kerkezilver naar Gennep.
- 78 — Anna, Gravin Van den Bergh, dochter van Oswald II sterft ongehuwd. Hare nicht Anna geboren.
- 77 17 April, Willem, Graaf Van den Bergh zendt aan de Ridderschap in de steden afschriften van het verschil tusschen hem en zijn broeder.
- 77 Sept. Beleg van het kasteel gedurende zes weken door Willem, Graaf Van den Bergh. Ingenomen en Thomas

de Hodaijes gevangen genomen en te Heijen op het kasteel gekerkerd. Hij ontvluchtte uit den toren.

Tijdens de belegering werd de heer van Heijen, die aan Willems zijde was, gedood. Thomas de Hodaijes had te voren geveinsd het kasteel voor geld te willen overleveren. Toen de boodschapper met het geld op de eerste brug was, schoot men hem met een kanonschot van de brug. Een deel van geld is in 1631 bij het schoonmaken der gracht teruggevonden.

Hans Colckman werd dan voor Willem bevelhebber op het kasteel van Boxmeer.

- 1577 Oct. De Zwarte Ruiters weer te Boxmeer. Groote komeet.
- 78 De gemeente Boxmeer geeft duizend daalders voor de optimering van het kasteel aan Willem, Graaf van den Bergh.
- 79 Febr. Maarten Schenk van Nydeggen, overste op het kasteel Blijenbeek, legt Sambeek zware boete op, omdat de inwoners tijdens een krijgsrumoer de alarmklok geluid hadden.
- 79 Jan Casimir, Paltsgraaf komt uit Duitschland de Vereenigde Provinciën te hulp en met zijn krijgsvolk eenigen tijd te Boxmeer.
- 79 De Spaansche troepen nemen de kasteelen Arcen, Horst, Geisteren, Well, Makken, Blyenbeek en Middelaar in. Boxmeer echter niet. Op het kasteel had Willem, eene bezetting gelegd onder bevel van Klaas Leurs. Willem was toen weer Staatsch.
- 80 23 Januari. Hopman Splinter Helmich trekt door Boxmeer met zijn troep soldaten, gaande naar Well, om het kasteel in te nemen.
- 80 Het klooster Gaesdonck bij Goch door de soldaten van het kasteel Blyenbeek driemaal geheel uitgeplunderd.
- 81 Alle ponten op de Maas vernield door de soldaten van Hopman Splinter Helmich. van af Boxmeer tot Well.
- 81 20 Oct. Willem, Graaf van den Bergh wordt stadhouder van Gelderland (tot 24 Nov. 1585).

Pest en aardbeving. Den 10^{en} Maart was het slot Geisteren afgebroken.

- 1581 14 Dec. Parma schrijft aan den magistraat van Roermond, op Willem, Graaf van den Bergh's handelingen te zullen letten.
- 82 Hopman Splinter Helmich neemt van het Boxmeersche garnizoen 25 soldaten en 10 paarden mede voor de belegering van Blyenbeek.
- 82 Het garnizoen te Blyenbeek onder bevel van Maarten Schenck van Nydeggen, te Middelaar onder Camillo Sacchini.
- 82 Door de garnizoenen van Blyenbeek en Middelaar verschillende ingezetenen weggevoerd. De Boxmeerschen worden toen tot de levering verplicht van 90 malder rogge en evenzooveel gerst. Door Ridder Cigogna werd deze levering tot 2×75 malder terruggebracht.
- 82 Het kerkengoed en de reliquiën naar Gennep gevoerd bij Jonker Bongart. Ook het H. Bloed naar Gennep.
- 83 Het kasteel gedurende 2 weken door Graaf Van Mansfeld belegerd, doch niet ingenomen; de kapitein Klaas Leurs van het kasteel heeft eenige huizen op het Zand doen afbreken, evenals andere in het dorp liggende. Door de Mansfeldsche soldaten zijn de kerk, sacristie en schepenkomp geplunderd. Van dezen tijd tot 1590 heeft Boxmeer veel geleden en 't was zeer ontvolkt.
- 83 Johan Voss van Plee, drost te Boxmeer.
- 83 5 Nov. Willem Graaf van den Bergh met huisgezin op last der Staten te Arnhem in hechtenis genomen.
- 84 Willem van den Bergh wordt Spaansch en levert het kasteel over aan den koning van Spanje.
- 84 De Boxmeerschen moeten aan de wallen van Blyenbeek werken.
- 85 Christiaan Crouwers, gerichtschrijver.
- 85 Peter Busch, schatmeester.
- 85 Het kasteel door den Gouverneur van Grave, den heer van Bonart, ingenomen; hij nam eerst den voorhof in en sloeg de soldaten, die het huis in neutraliteit bewaren moesten, dood.
- 86 Midden Louwmaand. Het kasteel Geisteren door de Spaanschen in brand gestoken. Boxmeer zeer verarmd.

- 1586 Dirk Lob, schatbeurder en richterbode.
- 86 Willem, Graaf van den Bergh, sterft op het slot Ulft.
- 87 Frederik, Graaf van den Bergh, zoon, gouverneur van Venlo, trekt zich terug op het kasteel van Boxmeer.
- 87 De geheele Overbiest brandt af. In 1588 komen de Pauwhanen Boxmeer plunderen.
- 89 19 en 20 Mei. Blyenbeek gebombardeerd door de Spaanschen met 1000 schoten. Er sprongen twee stukken geschut. Op 25 Juni wordt Blyenbeek na eene belegering van twee maanden ingenomen.
- 89 De Boxmeerschen slaan 3 Spaansche soldaten dood, die baldadigheid bedrijven.
- 90 4 Aug. Bevel aan den commandeerenden luitenant Hendrik Crop, om de fortificatiën en wallen van het kasteel van Boxmeer spoedig te slechten door Andreas Cicogna, Spaansch gouverneur; gelijk bevel was gedaan aan de bevelhebbers van Arcen, Well, Blyenbeek en Ingenhage.
- 91 Gisbert van Herdt, drost van Boxmeer.
- 92 Pavordt, drost van Boxmeer; hij was voor dien tijd secretaris van Willem, Graaf van den Bergh.
- 93 29 Jan. Maria, Gravin van den Bergh, verzoekt de executiën te Stevensweert op te schorten.
- 93 Dure tijd, zoodat het brood 10 stuivers kostte.
- 90 Het altaar v.h. H. Bloed gevoegd bij den Hoogen altaar.
- 93 Herman, Graaf van den Bergh, wordt Spaansch gouverneur van Gelderland.
- 94 De kerkornamenten van Gennep naar Boxmeer terug.
- 94 Dure tijd.
- 95 Groote brand teistert Gennep. Het brandt bijna geheel af.
- 95 Frederik, Graaf van den Bergh, kruisheer, gestorven.
- 98 Ludolphus Bruns, amptman te Boxmeer.
- 99 Vrouw Maria van Nassau, weduwe van Willem, Graaf van den Bergh, te Boxmeer overleden en te Ulft begraven, waar beider lichamen met vele andere boven aarde onbegraven werden bijgezet in een toren.
- 1600 Een ei kost een duit, een lam een gulden of 20 stuivers.
- 00 27 Mei. Frederik, graaf van den Bergh, draagt de heer-

- lijkheid met den Rooden Lande op en volgt op Maria.
- 1600 Gerit van Lenen, schoolmeester.
- 01 8 Nov. Antonius Peelen, zoon van Willem Peelen, scholtis der heerlijkheid, en van Geertruid, zijne huisvrouw, geboren. Hij werd later med. doctor, pastoor en deken van Boxmeer.
- 01 4 Febr. Geboren Willem, zoon van jonkheer Godfried van Erp en jonkvrouw Wilhelmina van der Borgh; getuigen bij den doop: jonkheer Joës Vermuelen van Overasselt, jonkheer Walther Stalbergen en jonkvr. Judith van der Borgh (Borcht).
- 02 28 Febr. Herman, Graaf van den Bergh, bedankt de stad Roermond voor de vereering, de gemalin van zijn broeder, graaf Frederik, aangedaan.
- 02 is Jurien Cremer, amptsverwalter geworden; na den dood van graaf Frederik in 1618 werd hij Drost.
- 02 De gemeente moet al de rogge verkoopen tot onderhoud der kon. troepen, die hier tijdens het beleg van Grave liggen.
- 02 De Vortumsche kapel door de Hervormden ingenomen.
- 02 Sept. Prins Maurits verovert Grave; het koningsvolk, dat tot ontzet bijkwam, stroopt het land van Cuijk en Boxmeer af. Prins Maurits ontvangt op 2 September in het leger voor Grave een gezantschap van den Sultan van Atjeh.
- 03 Toen in 1603 het koningsvolk bij Hoogstraten aan 't muiten sloeg, werd Boxmeer, wjl graaf Frederik Spaansch gezind was, erg geplunderd; de muiters werden door Prins Maurits in Grave ontvangen. De Boxmeerschen werden door brandbrieven tot opmaking der wallen gedwongen. Gravin Anna versterkte het garnizoen op 't kasteel van Boxmeer.
- 03 Adriaan Eynhoudts, scholtis van Beugen, gehuwd met Margaretha van Steenhuijs; hij werd in 1621 te 's Gravenhage onthoofd.
- 04 18 Dec. Jonkvr. Joanna van Stalberghen overleden; denzelfden dag sterft ook Jonkvr. Judith van der Borcht.

- 1604 4 Sept. sterft Heer Lambert Botholen, vicaris der kerk van Boxmeer en rector der school te Boxmeer.
- 04 19 Febr. De Aartshertog Albert bericht, dat hij Frederik, Graaf van den Bergh, naar Diest gezonden heeft.
- 05 Wordt Barthold Petri of Peters van Sambeek scholtis.
- 05 14 Jan. Anselmus Huberts tot schoolmeester aangesteld.
- 06 De Weem of pastorie in de Biest gebouwd.
- 06 Schrikkelijke stormwind op Paaschmaandag, omtrent 2 uren met onweder. De toren der St. Gertrudiskerk te Leuven, het dak der kerk te Kleinen Breugel in de Kempen en meerdere torens werden afgerukt. Volgens de Public^a 1886 n° 10 zou Justus Lipsius, die te Leuven op sterven lag, bij die gelegenheid zijn bekend tijdvers: oMnla CaDUnt, uitgesproken hebben.
- 07 Strengte winter.
- 08 Joh. Franssen van Grave, Pastoor geworden, nadat Johannes van der Linden van Venraij den 8 Nov. 1608 overleden was.
- 1609 Frederik, Graaf van den Bergh gehuwd met Françoise de Rentigny, gravin de Bruivais in Artois.
- 11 16 Aug. De Aartshertogen benoemen Frederik van den Bergh tot stadhouder van Gelderland ter vervanging van zijn overleden broeder Graaf Herman.
- 11 Het kerkorgel door Albert Kijfpenning van Nijmegen vernieuwd.
- 11 6 Sept. Barthold Petri, Scholtis, overlijdt te Boxmeer.
- 11 De Staten van Holland willen den impost te Boxmeer weer invoeren, hiertegen komt Graaf Frederik in verzet en de zaak blijft onafgedaan.
- 11 24 Oct. Graaf Frederik meldt den magistraat van Roermond, dat hij zich te Stevensweert bevindt, van waar hij zich naar Boxmeer zal begeven, om daarna naar zijn gouvernement te Roermond te komen. Hij meldt op 3 Nov., dat hij den 14en van Boxmeer vertrekt en den volgende dag te Roermond zal zijn.
- 11 23 Oct. Geboren Agnes, dochter van Abraham van Dael en zijne huisvrouw Jonkvrouw Henrica Schenck van Nijdeggen.

1612 Henrik van Meer wordt scholtis tot 1621.

—12 Pastoor Hersijn, in 1607 vicarius te Boxmeer, schenkt aan de kerk van St. Anthonis eene monstrans, te 's-Bosch vervaardigd voor f 800.

—14 Eerste predikanten in 't land van Cuijk te Vortum en Linden aangesteld.

—14 Elisabeth, Gravin van den Bergh, abdisse van Essen en Freckenhorst, de eenigste die Katholiek was, van de 15 kinderen van Willem IV Graaf van den Bergh, sterft.

—14 27 Dec. Op St. Barbaradag het water zeer hoog, te Boxmeer slechts 2 voet lager dan in 1572.

—16 Hoog water. Venloo stond onder water.

—17 8 Mei. Frederik, Graaf van den Bergh te Roermond ver-
tegenwoordigt zijn broeder Herman bij het plechtig
vogelschieten.

—18 4 Januari komt voor als doopgetuige Jonkvrouw Henrica
Schenck v. Nijdeggen.

—18 10 Juni. Op een dag sterven te Boxmeer Jonkvrouw
Gisberta van der Voort (Mullem) en Jonkvrouw Elisabeth
Vermullen (Overasselt).

De familie Van der Voor(d)t bezat het kasteel Aldendriel
bij Mill. Barthold van der Voordt was geh. met vrouwe
Christina Wijtenham; zij voerden (v. der Voordt) een veld
van zilver, midden een keelen lelie, omgeven door 7
keelen blokjes, geplaatst 4: 2: 2. (Wijtenham,) gekwar-
teleerd schild 1—4, veld zilver, drie leeuwenkoppen, getongd
van azuur, gekroond van goud, 2—3 veld zilver met een
barensteel van azuur boven 3 ruiten van keel geplaatst
2: 1. —

Barth. van der Voordt pastoor te Mill † 1656. Onder
hem begonnen de godsdienstoefeningen te Mill op Olden-
driel, toen de kerk aangeslagen was. 13 Sept. te Box-
meer begraven.

—18 3 Sept. Des namiddernachts sterft Frederik Graaf van
den Bergh, ridder van 't gulden Vlies.

—19 Françoise de Rentigny volgt in de regeering op tot in
1627, toen Albert van den Bergh aan het roer komt.

- 1620 31 Mei. Pastoor Franssen overlijdt; hij wordt begraven in 't hoogkoor naast den muur, 5 of 6 voet van het Sanctuarium af.
- 20 14 Nov. Jonker Wolter van Stalbergen gestorven.
- 21 31 Juli. Tusschen 11 en 12 ure gestorven Jonkheer Hendrik van Meer, oud-scholtis der Heerlijkheid, afstammeling uit een zijtak der eerste dynasten van Boxmeer of Meer.
- 22 24 Oct. De Bisschop van Halberstadt en Karel van Mansfeld met hun leger te Gennep.
- 24 4 Juli. De Heer Lambert Masius door een soldaat, in garnizoen te Gennep, te Boxmeer doodgeschoten.
- 25 Cornelis Snater van af 1621 scholtis. In het Franciscanerklooster te Venraij komt onder de wapenschilden in de glasramen, omstreeks 1653 geplaatst, voor, een schild der familie Herman Snater v. Schouwenborch, met een veld van zilver, beladen met een zwemmend eendje van zilver, op een golf van azuur, alles tusschen drie (2: 1) ruiten en losange van keel. Open helm met kruis, eendje herhaald, dekkleederen afw. keel en zilver. (Schouwenburg op de Veluwe?) (Mededeeling M. J. J.)
- 26 13 Maart. Georges Cremer om 2 uur 's morgens overleden.
- 26 23 Nov. De schepenen van de stad Grave wenden zich tot de algemeene Staten van Holland, om vrijdom van in- en uitvoer voor de lieden uit Boxmeer in en uit de Stad Grave.
- 27 Albert van den Bergh, heer van Boxmeer, huwt met Maria Elisabeth van den Bergh, zijne nicht.
- 27 Peter de Cirth, scholtis te Boxmeer.
- 28 Wordt de kerk te Beugen bestolen door zekeren Gerrit Heijndriks. Hij werd later te Grave gehangen.
- 28 28 Mei, des morgens omtrent 10 uren is in de Heide bij Boxmeer gepasseerd, Jhr. Gerard van Vladeracken, heer te Geffen, met zijn dienaar; hij wordt door een soldaat van het garnizoen van Roermond doorschoten, waardoor hij den 24 Mei hier te Boxmeer in de herberg van Gerard van der Locht is gestorven; hij wordt den 31 Mei van Boxmeer naar Nuland gevoerd en daar begraven.

- 1628 28 Juli. Pastoor van Hersijn sterft en wordt in de kerk naast het H. Geestaltaar begraven.
- 29 27 Juni verheft Graaf Albert de heerlijkheid Boxmeer.
- 29 2 Aug. Gravinne de Rentigny tot den Bergh gestorven.
- 29 Mathijs Cuijper, schatbeurder te Boxmeer.
- 29 Pastoor Peelen doet het O. L. V. koor geheel voltoojen.
- 30 4 Juli. Derick de Galot, van Boxmeer, liereman, te Malden doodgestoken en hier begraven.
- 30 tot Oct. 1632 de pest te Boxmeer.
- 30 5 Dec. Freule Anna van Weijsenburg sterft.
- 31 8 Nov. De Grift voltooid.
- 32 Eene nieuwe communiebank in de kerk gemaakt.
- 33 6 Januari. Op H. Driekoningenavond, sterft Maria Elisabeth, gravinne Van den Bergh.
- 33 Nieuwe zingbanken in de kerk geplaatst voor de leekenzangers.
- 33 Walraven van Steenhuijs, drost van 's Heerenbergh.
- 33 16 Oct. is doodgestoken Gerrit Maes, door Hendrik Sondaeghs.
- 33 Adrianus Hugos, aalmoezenier van den Graaf.
- 33 8 Dec. is alhier begraven Jan Lenarts, die te Beers doorschoten is.
- 34 2 Januari. Te Boxmeer gehuwd de Hertog Frederik Maurits de la Tour, hertog van Bouillon en Jonkvrouw Leonora Catharina, gravin Van den Bergh; getuigen waren o. a. Jonkheer Walraven van Steenhuijs, Stamvader der Van Steenhuijs van Aerdt, drost van Bergh en Jan Baptist Richardt, secretaris.
- 34 Graaf Albert van den Bergh laat eenige kerkornamenten uit de kerk halen tegen den wil des pastoors; de pastoor verzocht ze later terug, maar kreeg niets dan een weigering.
- 34 Nieuw oxaal in de kerk gemaakt voor f 3000.—.
- 35 In Sept. zijn te Boxmeer verscheidene personen overleden, die naar hier door krijgsnood gevlucht waren. Zoo ook in October. In September stierven hier 10 Fransche soldaten, toen het Fransche leger met de Staten van Holland van boven afkwam.

- 1635 17 compagniën Croaten hier, plunderend en brand-schattend.
- 35 6 Oct. Bij ongeluk doorschoten Peter, den zoon van Linderts den timmerman en gestorven.
- 35 Oct. De Pest te Boxmeer tot Juni 1637. 330 inwoners, behalve de vreemdelingen, sterven te Boxmeer. Ook een generaal der soldaten, te Boxmeer liggende, sterft aan de pest.
- 35 19 Oct. Cornelius Ebben, kapelaan van Boxmeer, sterft aan de pest.
- 36 De retorsieplaccaten tegen de geestelijken alhier opnieuw uitgevaardigd. Simon Jans van Ours en Bastiaan van den Bosch, soldaten van de compagnie van kapitein Pol, in garnizoen te Gennep, zijn hier gestorven; ze waren doorschoten te Boxmeer bij het kerkhof aan de kerk. Eene vrouw, Jenneke Willems, werd eveneens getroffen en overleed op 27 Juni.
- 36 4 Sept. Gestorven Gijsbertus Cremer, drost te Boxmeer.
- 37 Verschillende kinderen uit Venraij en Oploo in Juli en Aug. te Boxmeer gedoopt.
- 37 16 Aug. Gehuwd doctor Balth. ter Porthen, J. U. doctor met Joh^a van Ham, wed. Peter Cremer.
- 38 26 Nov. Art Greusen van Boxmeer bij Beugen in het veld doodgestoken. Moord aan de orde van den dag.
- 38 Zijn in de kerk gemaakt vier nissen met de beelden van O. L. Vr., St. Anna, St. Rochus en St. Franciscus; de twee eerste in O. L. V. choir, de twee laatste in H. Bloedschoor.
- 40 Broederschap van den H. Rozenkrans opgericht door een Predikheer van Calcar.
- 40 4 April. Woensdag voor Paschen eene groote aardbeving gedurende een pater noster en ave; zij deed groote schade. (Aant. Kerkarchief.)
- 40 Albert Graaf van den Bergh gehuwd met Magdalena de Cusance de Beauvis et Champlitte.
- 41 7 Aug. Stierf hier Bastianus, die bij het beleg van Gennep gekwetst was.

- 1641 De nieuwe Steenstraat door het dorp gelegd.
- 41 13 Jan. Op St. Anthonisdag, hoog water.
- 41 22 Juli. 't Genneperhuis ingenomen door Frederik Hendrik na 17000 kanonschoten.
- 41 23 Dec. Gedoopt Mechtildis, dochter van den koster Theodorus à Par; koster der kerk en Judith zijne huisvrouw. Doopgetuige was Joanna de Randeraeth van Roermond.
- 41 Langs de Keistraat een groote muur bij de kerk gebouwd ter afsluiting van het kerkhof.
- 41 Jan Baptist Ricardt is drost.
- 42 Graaf Herman van den Bergh met zijne ruiters te Boxmeer.
- 42 Nieuw portaal voor 't doopvont aan de kerk gebouwd.
- 42 Het geheele schilderwerk in de kerk ondergewit. In 1886 kwam het weer te voorschijn, maar verdween weer onder den pleisterkalk, en nu voor eeuwig.
- 42 Schoolmeester was Mr. Simon.
- 43 17 Jan. Op St. Anthonisdag is 's morgens om 4 uur de Maas overgelopen en is beneden den Haagdoorn over het Beugensche veld naar den Startik gelopen.
- 43 1 Maart. Geboren Frederik Frans, zoon van Albert Graat van den Bergh en Magdalena de Cusance doopgetuigen, de Hertog van Bouillon en Jonker de Beauvis.
- 44 25 Juli. Gehuwd Jonker Loeffs van der Sloot van 's Bosch en Jonker Gudula van Erp van Boxmeer, getuige was Jonkh. Godert van Erp.
- 44 8 Sept. Gedoopt Maria Clara, dochter van Albert Graaf van den Bergh en Magdalena de Cusance, doopgetuigen waren Albert Gaston Spinola, graaf van Brouay en Clara, gravin van Arensberg.
- 45 Gehuwd Jonker Johan Surmondt van Gangelt, Scholtis te Boxmeer en Jufvrouw Anna van Wylick van Gennep.
- 46 4 Oct. Gedoopt Oswaldus, Albertus, Franciscus, zoon van Albert Graaf van den Bergh en Magdalena de Cusance zonder Ceremoniën, welke later op zijn 1en H. Communiedag op 24 Sept. 1656 aangevuld werden.
- 46 Joannes Bijstervelt, Secretaris en organist.

- 1647 24 Feb. Gestorven Theodorus Denissen, kapelaan te Boxmeer.
- 48 10 Juni. De R. K. kerken in het land van Cuijk gesloten; de kapel op Ledeacker aangeslagen.
- 48 2 Aug. Samuel Neomagus houdt zijne intrede te Sambeek als Predikant. Al de altaren in 't land van Cuijk afgebroken.
- 48 29 Nov. Petrus Teschenmaker, predikant te Vierlingsbeek.
- 49 3 Juni. Jonker Willem Schenck van Nydeggen alhier gestorven en te Sambeek begraven den 5 Juni.
- 50 27 Maart. Verdrunk in den avond in het hoog water Mathijs Jan Arts.
- 50 Het landgoed het Leuker behoort aan de familie van Odenhoven.
- 50 Schoolmeester is Reijnier Michels.
- 50 Boxmeer heeft f 11190 schuld.
- 51 15 Mei. Frederik Frans Graaf van den Bergh legt den eersten steen der Keistraat.
- 51 Peter Antoon Peelen, Scholtis.
- 52 Noorderdeel van het Carmelietenklooster gereed.
Willem Leopold, graaf van den Bergh, zoon van Albert, Graaf van den Bergh en Magdalena de Cusance geboren; in 1661 met Boxmeer beleend en op 26 Sept. 1675 te 's Heerenbergh overleden.
- 53 Klooster der Franciscanen te Venraij vertrokken. Versierd met verschillende geschilderde vensters door families uit Boxmeer, o. a. door de Ricardt, Snater enz.
- 53 13 Juli. Gestorven Jonker Johan Surmondt, scholtis.
- 53 12 Dec. De Lotharingsche troepen vertrekken uit Boxmeer en begeven zich naar Thorn in Limburg, tot groote vreugde der Boxmeerschen.
- 53 14 Aug. De Bisschop van Roermond, Andreas Creusen, geeft toestemming tot de oprichting des Carmel. kloosters.
- 54 Begin van het verzet van de Boxmeerschen tegen de aanmatigen van Albert Graaf van den Bergh.
- 54 1 April. Jonkvr. Gisberta van de Vorst, huisvrouw van Jonkheer Bongart, sterft en wordt te Mill begraven.

- 1654 Daniël van der Venne van Gelder, eerste Prior des Carmelietenkloosters te Boxmeer.
- 54 Januari. De Lotharingers komen Luikerland en Boxmeer verwoesten.
- 54 27 Nov. Jan Baptist Ricardt, Drost, sterft; zijne vrouw was Anna Cornelia de Rijck.
- 54 29 Nov. Gestorven Juffrouw Ailken van Steenhuis.
- 55 2 Sept. Huwt ten kastele te Boxmeer Ferd. Franc. Justus de Rije de la Value, markgraaf van Varambon, met Maria Henriette de Cusance. Ze werden getrouwd door den Prior Martinus van de Venne.
- 56 Albert Graaf van den Bergh en Madeleine de Cusance schenken een reliekschrijn voor het H. Bloed aan de kerk.
- 56 17 Juli. Overleed Graaf Albert van den Bergh op het Hof om 7 uur 's avonds en is den 19 Juli begraven in de kerk, tusschen 11 en 12 uren 's avonds.
- 57 Anna Elisabeth, freule van den Bergh, overlijdt te 's Heerenberg in den ouderdom van 13 jaren en wordt te Boxmeer in het familiegraf begraven.
- 58 Hoog water door de overstroming der Maas.
- 58 De Paters Carmelieten beginnen les te geven in de Latijnsche en Grieksche talen aan de jongelui te Boxmeer.
- 58 3 Febr. De graaf de Hornes zendt uit Grave 10 à 12 soldaten op het kasteel in garnizoen tot sauvegarde.
- 61 11 April. Frederik Frans, Graaf van den Bergh sterft te Keulen en wordt te Boxmeer begraven in den grafkelder.
- 62 Gedeelte des Carmel. kloosters naar den Maaskant gebouwd.
- 63 22 Oct. Matheus Alberti, pastoor te Beugen, overlijdt te Boxmeer en wordt in het O. L. V. Koor begraven.
- 63 20 Dec. Mr. Jan Kool, chirurgus, gestorven.
- 63 Schoolmeester was Michiel Cox.
- 65 Wervingen van krijgsvolk in de heerlijkheid Boxmeer voor den Bisschop van Munster.
- 65 11 Januari. Gestorven te Roermond Joannes van Aefferden, Drost en raadsheer van den Graaf van den Bergh

te Boxmeer; hij was de vertegenwoordiger van den Graaf tijdens het groote oproer en gebruikte ter demping van den opstand gewelddadige middelen. De Boxmeersche schepenen lieten zich echter liever verbannen, dan hunne vrijheden te verliezen en gaven niet toe.

Hij was gehuwd met Christina de Maroye, met wie hij zes kinderen had. Zijn broeder was Godefridus van Aefferden (van Gelre), die gehuwd was met Barbara Alarda Puteanus of van der Putten van Roermond. Hij was in dienst zijns broeders, en heeft te Boxmeer niet de waardigheid van Drost bekleed, zooals wel beweerd is.

- 1665 Kwam de Pest weer terug en trof een man, genaamd Theunis Lenders, die in een hut in de heide woonde, en bij deze begraven werd.
- 65 Henry Huijster wordt scholtis.
- 66 12 Jan. Gehuwd te Boxmeer Maximiliaan Graaf van Hohenzollern Sigmaringen en Maria Clara van den Bergh.
- 66 6 Juli. Pastoor Peelen sticht bij testament het klooster Elzendaal, door de Carmelitessen betrokken in 1672.
- 66 2 personen sterven aan de Pest. Diricksken Reinders, die van Boxmeer naar Mill werd overgebracht, stiert aldaar en bracht daar het eerst deze gevreesde ziekte over.
- 67 10 Juli. Pastoor A. Peelen sterft op Zondag namiddag te twee uren op Elzendaal en wordt in zijn eigen grafkelder in de parochiekerk begraven, links voor het H. Bloedsaltaar tusschen de grafsteden van zijnen voormaligen kapelaan Cornelius Ebben en Willem van Rijsen, oud pastoor van Sambeek.
- 68 De Molen van Boxmeer, aan den Heer behoorende, wordt opnieuw opgetimmerd en van eene nieuwe as voorzien.
- 70 Nachtkoor aan de kerk gebouwd.
- 70 Harde winter met veel sneeuw en hoog water.
Nieuwe predikstoel in de Sambeeksche kerk gemaakt ad f 55.
- 72 De Boxmeerschen en die van St. Anthonis moeten het Gennepershuis helpen slechten.

- 1672 2 Sept. De Carmelitessen betrekken Elzendaal.
- 72 4 Sept. Waren de Fransche troepen te Boxmeer.
- 73 De Katholieken van Beugen, die bij den inval der Franschen in 1672 hunne kerk weer hadden teruggekreken, moesten die in 1673 weer aan de Hervormden afstaan. De Katholieken verzetten zich hiertegen, en bij dit gewapend verzet werden drie Beugenschen gewond en stierven nog denzelfden dag.
- 74 tot 1690 Leonard Bloemen, scholtis.
- 75 Paasch-Maandag. Bij Peter Perfas aan het groot veer te Boxmeer varen 3000 man Statenruiters over.
- 75 26 Sept. Willem, graaf van den Bergh, sterft te 's Heerenberg.
- 76 9 Aug. Dr. Balthasar ter Porthen sterft; hij was 16 Aug. 1637 gehuwd met Johanna van Ham, wed. van scholtis Peter Cremer.
- 78 24 Aug. Wast te Boxmeer een compagnie Poolsche soldaten.
- 77 Nieuw orgel in de kerk.
- 80 16 Dec. Groote komeet op St. Stephanusdag.
- 81 Groote watervloed in Holland.
- 82 Groote sterfte onder het vee, de longblaar.
- 84 Strenge winter, de eiken gespleten van de koude.
- 85 18 April. Uedem, in 't land van Kleef, afgebrand.
- 86 Gedeelte van den zijvleugel van 't kasteel herbouwd. Oswald, Graaf van den Bergh, heer van Boxmeer, huwt met Maria Leopoldine, Gravin van Oostfriesland en Rittberg.
- 87 23 April. Te Beugen wordt de groote klok op de Schans gegoten in 't bijzijn van den predikant Repelius.
- 88 De wapens van den Heer aan de limieten van Boxmeer opgeslagen op vijf plaatsen, tot waarschuwing der vreemde soldaten.
- 89 22 Sept. De vrouwe van Boxmeer, Magdalena de Cusance, in het familiegraf onder 't hoogaltaar begraven. Predikant te Sambeek, Benjamin Witmarius.
- 92 18 Sept. Aardbeving.
- 94 15 Maart. Pastoor Spelers overlijdt in den ouderdom van 69 jaar.

- 1695 15 Nov. Eene Compagnie Franschen te St. Anthonis gelogeed, evenzoo te Boxmeer.
- 97 4 wijzers op de torenklok gesteld.
- 1701 6 Febr. Zijn de „Fransche troepen” gekomen in de meeste plaatsen van Nederland.
- 01 15 April werd te Boxmeer een pelgrim, Charles genaamd, wreedaardig vermoord.
- 02 Heerschte te Boxmeer de besmettelijke dysenterie.
- 02 15 Mei. De Staten verklaren den oorlog aan Frankrijk.
- 02 11 Maart. De torens van Beugen, Sambeek en Venraij slaan 's nachts tijdens een hevig onweder in brand; te Sambeek brandde de toren met 7 bijliggende huizen af; de torens van Venraij en Beugen behouden.
- 02 Willem Vleertman, een Nederl. soldaat verdedigt zich met een Hanoversch officier tegen 19 Fransche soldaten, nadat hij zich in een herberg verschanst heeft. De Franschen trokken af.
- 02 Juli. In deze maand stierven te Sambeek 16 personen aan de besmettelijke dysenterie.
- 03 8 Oct. Gelre wordt door de Pruisen gebombardeerd en geeft zich in November over.
- 03 8 Dec. Vreeselijke orkaan en stormwind op O. L. V. Onbevl. Ontvangenisdag.
- 07 Het Gymnasium bij het klooster gebouwd.
- 07 23 April. Vigilia van Paschen, omtrent 10 uren 's avonds is te Boxmeer een schromelijke brand ontstaan; hierdoor is de Keistraat, aan den kant van Sambeek beginnende, afgebrand tot het klooster toe en aan den anderen kant tot aan de gemeentepomp toe; in het geheel afgebrand veertig huizen.
- 08 16 Jan. Het malder rogge kost 5 gl. en 10 stuiver.
- 09 5—6 Sterke vorst, plotseling begonnen, duurt 19 dagen; daarna 8 dagen op nieuw open weer en dan weer groote koude; later in het jaar alles bedorven; toch buitengewone zomervruchten gevolgd. De Maas heeft toen drie-maal dicht gezeten, zoodat men er met wagens en karren over trok. Broeder Gerardus, in het klooster van St.

Agatha met zijne zuster bij het vuur zittende, op den nacht van 5 tot 6 Januari, vond men beide door de koude gedood.

- 1710 Het Gennepershuis wordt door de Franschen verwoest.
- 10 4 Dec. Een nieuw reglement voor het St. Petersgilde ontworpen en aangenomen.
- 12 20 Juni. Oswaldus, Graaf van den Bergh, heer van Boxmeer, sterft. Te Boxmeer in den grafkelder begraven.
- 12 17 Sept. Zware storm en orkaan.
- 13 11 April. Vrede tusschen Frankrijk en de vereen. Nederlanden; te Boxmeer gevierd.
- 16 Zeer hoog water, slechts twee voet lager dan in 1658. Streng winter.
- 16 Het pastoreel huis of de Weem te Sambeek gebouwd door Pastoor Carolus d'Espinosa, later bisschop.
- 17 17 Juli. Pastoor de Vos overleden.
- 18 6 Mei. Te 's Heerenberg overleden Leopoldina, Gravin van den Bergh.
- 18 6 Juni. Graaf van Montfoort huwt ten kastele Sebastianus, met Christina, Gravin van den Bergh.
- 19 Johan Hendrik Verheyen, rentmeester van den Graaf van den Bergh.
- 21 19 Aug. Dr. Renier Odenhoven of van Odenhoven overlijdt; de familie van Odenhoven voert een keelen drievingerigen handschoen op gouden grond in haar wapen.
- Te Venray wonen nog afstammelingen der familie.
- 24 Zeer slechte oogst en strenge vorst.
- 26 1 Jan. Groote watervloed, zooals er binnen 80 jaar geen geweest is, met sterke vorst.
- 27 Schoolmeester was P. van Beckum.
- 29 28 April. Te Horst branden dien dag 40 huizen en 30 schuren af.
- 30 19 Aug. In de Heide worden wegens kerkroof levend verbrand, Michael Davidts en Jacob Moysis, blijkens de uitvoerige aantekeningen in het sterfregister. De strafplaats is nog te zien in de Heide.

- 1736 10 April. Ordonnantie over het gebruik van het orgel der kerk.
- 37 23 April. Frans Willem, Graaf van den Bergh, sterft als student te Keulen.
- 37 19 Juli. De kapel van Joh. Nepomucenis, dat jaar gebouwd, wordt ingewijd.
- 38 Gestorven Theod. Hermans op één dag met zijne huisvrouw Joanna Lemmens; de dag is niet aangeteekend.
- 38 De toren van Sambeek van een spits en klokken voorzien.
- 39 1 Maart. De winter duurt tot dien dag.
- 39 21 Juli. Pastoor van Bree gestorven.
- 39 De kerk van Sambeek weer geheel voor den R. K. dienst ingericht.
- 40 16 April. Door eene Jonkvrouw wordt voor de jongelieden van Boxmeer ten eeuwigen dage de Metworst gesticht. Steeds is het afhalen der stichting en de uitbetaling onafgebroken geschied. De geldigheid is boven allen twijfel verheven.
- 40 1 Dec. Wjl deze maand het water zoo hoog was, dat het tot aan den drempel der sacristie stond, is het navolgende chronicon gemaakt: eXUnDans boXMerae aqUa CUUnCta obrUens. De Maas stond het hoogste op 22 Dec.
- 41 Duur jaar, groote ellende te Boxmeer; strenge winter.
- 41 Het monument ter eere van Oswald, Graaf van den Bergh in de kerk opgericht.
- 42 De St. Rochuskapel gebouwd, ter plaatse, waar het beeld van den Heilige aangespoeld was bij hoog water.
- 45 14 Sept. Gestorven Christina, Gravin van Montfoort, den 6 Juni 1718 gehuwd.
- 47 Jan Baptist, Prins van Hohenzollern-Sigmaringen, de dolle Graaf, met zijne gemalin Benonia de Lodron te Boxmeer ingehaald.
- 49 Het Reglement van het St. Petersgilde gewijzigd.
- 51 Hooge watervloed.
- 51 De Heer van Boxmeer, Jan Baptist van H. S. is Keizer van het St. Peters Gilde.
- 51 De Heer van Boxmeer schenkt aan de kerk de kristallen

- kroon in het middenschip opgehangen, voor de zilveren lamp door de Gravin geschonken.
- 1752 Schoolmeester was B. van Beckum.
- 52 1 Januari. Oswaldus Bufflé, gehuwd met J. Verheijen, chirurg sterft. Zijne vrouw was eene dochter van Godfried Verheijen en Johanna Driessens. Deze Johanna Driessens is later na den dood van G. Verheijen hertrouwd met Jan van Dijk, sedert 1686 scholtis van Geijsteren, Wanssum en Oostrum; deze werd 20 Aug. 1720 te Venraij begraven.
- 55 1 Nov. Groote waterberoering.
- 56 8 Febr. Aardbeving, te Boxmeer gevoeld, 8 uur 's morgens.
- 57 Hooge watervloed.
- 58 7 Juli. Maria Benonia de Lodron, in 1747 met den dol-len graaf, Jan Baptist van Hohenzollern Sigmaringen gehuwd, overlijdt te Aken.
- 59 10 Dec. Pastoor Bara overleden.
- 66 12 Jan. Obiit Gerardus Fagens et sepultus apud nostras moniales in Elsendael. (Kerkarchief.)
- 66 12 Jan. Gehuwd Dom. Maximiliaan, prins van Hohenzollern-Sigmaringen en Maria Clara, Gravin van den Bergh.
- 66 Van 25 Dec. tot 22 Januari '67 strenge winter.
- 68 10 Jan. Gestorven Petrus Hengst, ontvanger; was op 10 Dec. 1739 gehuwd met jonkvrouw Allegonda van Weijssenburg.
- 69 4 Aug. Het kasteel Makken publiek verkocht. De heerlijkheid gaf een inkomen van f 1113 en 14 st.
- 70 Hervormd predikant te Vierlingsbeek, Willem Maas.
- 72 2 Sept. 't Eeuwfeest van de stichting van het klooster Elzendaal plechtig gevierd.
- 72 14 Nov. Pastoor van der Putten overleden.
- 76 Hervormd Predikant te Beugen, Wijsenbach.
- 78 Bisschoppelijke ordonnantie over de verpachting van ban-ken in de Parochiekerk. Formeel verbod van verpachting wegens oneenigheden in de kerk.
- 80 't Kasteel gedeeltelijk gesloopt. Het nieuwe gebouw opgetrokken.

- 1781 15 Mei. Obiit Joannes Baptista, comes de Bergh, qui cum conjugē suā Mariā Benonia Boxmereae intraverat A^o 1747, sed A^o 1757 in conventu Minoritarum de Elten captus est et anno statō finivit vitam.
- 81 Id. Op denzelfden dag overleed Jonkh. Gerbr. Ignat. van Sasse van Ysselt.
- 82 F. W. de Both, landsschrijver.
- 83 Van Sept. tot Nov. besmettelijke dysenterie te Boxmeer — in die maanden overleden 59 personen aan die ziekte.
- 84 De afzonderlijke kapel, op het kasteel staande, gesloopt.
- 83 De dysenterie komt weder terug. 4 personen daaraan overleden.
- 84 Princes Johanna verbiedt het begraven in het kerkgebouw. — In ditzelfde jaar, na het losgaan der Maas, overstroming.
- 86 20 Aug. Een vondeling gelegd aan de Kerkdeur. Opgevoed op kosten van het Armbestuur. Zij werd genoemd Bernardina Kerkdeur, is gestorven 14 Mei 1870.
- 86 26 Dec. Karel Frederik van Hoh. Sigm., heer van Boxmeer, overlijdt.
- 87 22 Febr. Overleden in Zwaben, Princes Joanna van Hoh. Sigm.
- 89 Strengē winter.
- 90 De bliksem slaat in de kerk, daalt langs het klokkentouw en verbrijzelt eene kolom onder het orgel.
- 90 2 Jan. Mevr. J. A. T. J. Verheyen, geboren Van Dalem, overlijdt.
- 92 18 Dec. Te Gennep is een compagnie Fransche jagers van 100 man uit Goch.
- 92 28 Dec. Het geheele garnizoen van Venlo passeert Boxmeer om naar Grave te gaan. Zij trokken door het dorp van half vier tot half zes en gingen later naar Nijmegen.
- 92 Herv. Predikant te Sambeek, A. M. Richard.
- 92 Boxmeer leed veel schade, daar Dumouriez juist tot Boxmeer doordrong en 't in 1794, toen de andere dorpen oorlogsschade kregen, niets ontving.

1793 Febr. Het land van Cuyk door Franschen bezet.

—93 Aug. Besmettelijke dysenterie.

—94 31 juli. Onder vier getuigen is het H. Bloedskistje bij den heer J. van Oeffel, mr. metselaar en aannemer, ingemetseld, met eene door fr. Norbertus Pullen, prior, Leopoldus van der Valck, pastoor, en Pontianus Ebben, kapelaan, geteekende verklaring. Na onderzoek, of alles nog goed verzegeld was, werd het H. Bloed den 6 Juni 1795 weer teruggehaald.

Verder ingemetseld uit vrees voor de Franschen, 24 Nov. 1796, 7 Dec. 1797, 22 Juni 1798, 13 Juni 1792.

Teruggehaald:

16 Juni 1797, 9 Juni 1798, 24 Mei 1799, 14 Juni 1800.

—94 Aug. tot Nov. De besmettelijke dysenterie te Boxmeer, 74 personen overleden aan die ziekte.

—94 Aug. Grave door de Franschen gebombardeerd. Men kon het schieten te Boxmeer aan de Maas hooren.

—95 Aug. tot Nov. De besmettelijke dysenterie te Boxmeer 22 personen overleden aan die ziekte.

—97 18 Dec. Boxmeer wordt Fransch verklaard. F. van den Boogaard en F. Hoctin regenten.

—98 23 Jan. Boxmeer wordt met Gemert het 40^e kanton van het departement der Roer.

—99 65 geboorten in dit jaar.

—99 Febr. De Maas liep te Boxmeer op 10 plaatsen over den dijk.

—99 21 Febr. Zwaar onweder te middernacht, gehuil in de lucht, vele boomen slaan aan stukken, groote schade aan de kerk te Venraij.

1800 5 Jan. Boxmeer wordt aan de Bataafsche republiek gecedeerd.

—00 15 Maart. Door G. A. Visscher, Commissaris, wordt de rechtbank der schepenen weer hersteld.

—00 21 Juni. Het appel der dingbank van Boxmeer op Cuyk en van St. Antonius op Boxmeer afgeschaft.

—00 15 Maart. Incorporati sumus Republ. Batav. (doopregister).

- 1800 9 Nov. Stormwind. De Molen van St. Anthonis waait om en de knecht blijft er onder dood.
- 02 Was Hubert Jan Schirmer, maire van Sambeek.
- 02 Werden door den Bisschop J. B. R. van der Velde de Melroij te Boxmeer 1587 R. C. gevormd.
- 03 25 Aug. Mr. J. A. Verheijen, drossaard geworden.
- 04 Zilversmeden waren destijds te Boxmeer: Theonville, Rijke, Raab, Delfosse; Goudsmid was A. M. le Blanc, ijkmeester der gouden en zilveren werken, A. Rijke. Schatbeurder der gemeente, Frans van den Boogaard.
- 04 11 Febr. Wordt alhier afkondiging gedaan, dat voortaan het kerkelijk huwelijk het burgerlijke diende vooraf te gaan.
- 05 Het kasteel door het Domein verkocht aan Jhr. van Sasse van Ysselt, die $\frac{2}{3}$ daarvan sloopte.
- 05 Koster der kerk was Paulus Jurgers, tevens doodgraver. In dit jaar werden de kerkengoederen verkocht.
- 06 Wijnslijters zijn in 1806, F. Hoctin en Arnold Rijke. Herbergiers, Hendr. Molmans, P. van den Berg, Willem Molmans, Jac. Schreurs, Jan van den Berg, Jan Van Swelm, H. Janssen, Ger. Hermans, C. Jurgers, Casp. Molmans.
- Gepensioneerde officieren te Boxmeer: F. M. Lambrechts, T. Konings, C. Zweifel, W. Smits, J. A. Hosch, J. C. Muller, J. E. van Buiow, L. van Oudewater.
- Med. Doctoren: P. J. Hoctin, A. H. de Lauwere, J. F. d'Aumerie, J. G. Koch, chirurgijn, vroedmeester, C. Jurgers, chirurg., M. Rutten, apotheker.
- Dr. d'Aumerie vertrok in 1829; hij was op verzoek van Koning Lodewijk Napoleon te Boxmeer gekomen. Boxmeer van af dit jaar onder het bestuur van Lod. Nap.
- 08 11 Juli. Werden door Bisschop Van der Velde de Melroij te Boxmeer 932 R. C. gevormd.
- 09 15 April. Koning Lodewijk Napoleon bezoekt Boxmeer. Hij kwam van St. Agatha. Van Boxmeer ging hij naar St. Anthonis en Gemert de Meijerij in.
- 09 8 Mei. Meikeversvangst. Te Sambeek geeft men 6

- stuiver per Graafsch vat; bij het meten vliegen ze weg.
Men weegt ze tegen 4 duiten per pond; gevangen 1671 pond.
- 1809 20 Juni. Op het kasteel gedoopt, Louis Jan Baptist, zoon van Jhr. F. J. J. van Sasse van Ysselt en Fr. J. A. tot Hacfort tot Oosterholt, zonder Ceremoniën. Later werden deze plechtig gevierd en liet Koning Lodewijk Napoleon, die peter was, zich vertegenwoordigen.
- 10 24 April. Boxmeer komt onder Fransch bestuur bij 't département des Bouches du Rhin.
- 10 Pastoor van der Valck legt zijne bediening neer.
- 11 17 Aug. De heer Christ. Rijke overlijdt.
- 12 20 Aug. De Ew. Paters uit hun klooster verdreven; evenzoo de Nonnen, tengevolge van het decreet van Napoleon van 3 Januari 1812.
- 13/14 Streng winter.
- 13 Joh. Geurts, zoon van Godfried Geurts en Joh^a Thyssen, van Boxmeer geboortig, Franciscan, toen Pastoor te Heijen, aldaar overleden 11 April 1821.
- 14 5 Januari. Te Boxmeer en Sambeek vernachten 2000 Franschen.
- 14 Maart, April tot 13 Mei. Optrekken van den landstorm naar Grave.
- 14 20 April. De Ew. Paters en Nonnen weer in hun klooster.
- 14 4 tot 7 Mei. Te Boxmeer en Sambeek 1000 man Pruisen.
- 15 24 Juni passeerden hier 1300 man cavallerie Saksers naar Nijmegen met geschut en kruitwagens.
- 15 20 Sept. Algemeene wolvenjacht; 130 schapen in deze streken verscheurd.
- 16 12 Febr. Mej. Maria Clara Strick overlijdt.
- 16 6 April. De heer J. A. T. J. Verheijen overlijdt.
- 16 Een nat jaar en slecht gewas.
- 16 24 Juni tot 20 Juli. De Maas overgelopen. 9 Sept. id. Het meeste hooi bedorven.
- 16 21. Dec. De Oud-Pastoor Van der Valck overlijdt.
- 17 Een duur jaar; rogge per malder 22 gl.; tarwe 30 gl.; boekweit 16 gl.; aardappelen 6 gl.; gerst 12 gl.; slazaad

- per lood 3 gl.; witte boonen per kan 30 stuiver; per zak in Amsterdam f 300.
- 1817 16 Juli. De hooge Raad van adel bevestigt Boxmeer in het bezit van het gemeentewapen, een loopende gouden bok op keelen veld.
- 20 22 Januari. Hoog water; 15 doorbraken bij Cuijk; Boxmeer vlucht met het vee naar Sambeek.
- 22 De Hervormde kerk te Boxmeer gebouwd door de mildheid van Willem I, Koning der Nederlanden. Ze staat ter plaatse van het vroegere huis der familie Molmans, genaamd „de Engel.”
- 23 10 Dec. De eerste Woensdagsche Staalmarkt of Korenbeurs opgericht. Strenge winter.
- 24 27 Febr. De heer Jud. Fred. Verheijen overlijdt te St. Anthonis.
- 24 26 Juli. De heer G. Janssen tot onderwijzer aangesteld.
- 24 De nieuwe school op het kerkhof getimmerd.
- 25 23 Januari. Mej. Marg^a Ther^a Verheijen overlijdt.
- 25 2 Aug. Jan Baptist de Raet, laatste drost van Boxmeer, overlijdt ongehuwd. Hij was te Boxmeer geboren op 22 Aug. 1744. De familie de Raet was sinds 1650 te Boxmeer gevestigd. Zij bezaten het huis de Weijer.
- 30 Opstand in België. Hollandsche troepen gedurende tien jaren te Boxmeer. De Generaal woonde in den Keizer op de Markt, thans (1890) Hôtel Broeren.
- 30 De reliquie van het H. Bloed uit het altaar weggenomen.
- 31 Heldenmoed der „Garde Civique” van Venraij en omstreken, van de Luxemburgsche troepen en Limburgsche leegloopers. Zij komen Boxmeer innemen, schieten in Sambeek in de pastorie een gat in den muur en te Boxmeer de peren van de boomen. De weinige Hollandsche kurassiers trekken terug. Slechts een kurassier, die dronken tusschen de boonen lag, wordt gevangen genomen. De Boxmeersche hammen en metworsten leden 't meeste. De aanval op Boxmeer was het gevolg van het mishandelen van vier Geisterschen, die in hun dorp

- rustig zaten te kaarten in de kostery, door den Commissaris van Politie van Boxmeer.
- 1832 5 September. Pastoor Delmans overlijdt.
- 35 De Keistraat vernieuwd; alle prachtige lindeboomen, jammer genoeg, op de Markt opgeruimd.
- 38 Het uniform voor de leerlingen van het gymnasium afgeschaft. Streng winter.
- 39 Het H. Bloedsgilde na een vierhonderdjarig bestaan opgeheven.
- 40 De nieuwe Marechausséekazerne in de Peelenstraat gesticht.
- 40 28 Nov. Z. M. Koning Willem II vergunt de Carmelieten weer novicen aan te nemen.
- 41 Nieuwe banken in de kerk. De pokziekte te Boxmeer.
- 41 27 Juni. Z. M. Koning Willem II te Boxmeer. De eerewacht werd aangevoerd door Jhr L. van Sasse van Ysselt. Z. M. werd aan 't klooster toegesproken.
- 42 1 Dec. De Sociëteit wordt opgericht. Bloeit nog steeds.
- 43 In- en uitwendig herstel van den toren door den architect Jac. Beuijssen.
- 44 10 Juli. De Heer J. F. V. de Smit van Grave richt eene kostschool op ten huize de Weijer.
- 44 Streng winter. In Januari daalde de thermometer tot ver onder o.
- 45 Belangrijke herstellingen aan het monumentale orgel in de Kerk.
- 45 Het St. Petersgilde opgeheven. Twee nieuwe groote beelden uit Antwerpen geplaatst, voorstellende H. Andreas Corseon en H. Angelus. De aardappelziekte regeert.
- 45—1850 Het Leucken bewoond door de familie Perk van Lith.
- 46 De nieuwe Klinkerweg van Boxmeer naar het Groot veer gelegd.
- 48 De nieuwe grintweg van Boxmeer naar Vierlingsbeek gemaakt.
- 48 Twee kleine tabernakelen in de R. K. Kerk gemaakt. De Weem of pastoorswoning op de Varkensmarkt herbouwd. Den 10ⁿ Mei valt er nog sneeuw.

- 1849 8 Aug. Plechtige inwijding van het nieuwe Kerkhof op den Valendries. Twist over het jachtrecht.
- 51 Nieuwe bevolering der Kerk. Boxmeer heeft 2141 inwoners op 1 Januari, waarvan 2072 R. C., 46 Protestant en 23 Israëliet zijn.
- 52 De letterkundige Vereeniging Dicendo discimus opgericht. Zij hield hare oefeningen op het bovenlokaal der school op 1 Januari. Boxmeer 2142 inwoners.
- 53 Boog en sacristy hersteld. Visitatie van 't klooster door Rom. Geestelijken.
- 5420 Juli. Plechtige installatie van het H. Bloed in het zijaltaar van het H. Bloedskoor.
- 55 10 Febr. De gemeente bestemt jaarlijks f 500 subsidie voor het Gymnasium.
- 55 Aug. Twee groote dondervlagen; alles verhagelt.
- 55 31 Dec. De heer Jhr. Mr. L. J. B. van Sasse van IJsselt wordt Ridder v. d. Ned. Leeuw.
- 57 6 Juni. Pastoor Strick, hooggeacht door zijne parochianen, overlijdt.
- 61 Hooge watervloed. De dijken bedreigd. Alles werkt, om het dreigend gevaar te keeren.
- 21 Sept. Jhr. L. J. B. van Sasse van IJsselt krijgt de groote zilveren watersnoodsmedaille.
- 63 Het kantongerecht gebouwd; in den gevel het oude opschrift geschilderd, dat vroeger het raadhuis, tevens zetelplaats van het schepengerecht, versierde. Justitia; Civibus inde Salus, Sontibus inde tremor.
- Rechtvaardigheid: Van hier uit voor de burgren heil, voor de boozen schrik.
- 63 Het bevrijdingsfeest feestelijk herdacht.
- 65 De Liefdezusters komen zich hier vestigen; overste was toen Emiliana Elisa Jansing van Osnabrück.
- 65 De Carmelitessen staken het lesgeven aan de Boxmeersche jeugd, wegens de opening der school van de Liefdezusters.
- 68 2 Mei. De Maasbode, Boxmeersch Weekblad, verschijnt voor 't eerst. Uitgever de heer F. Schoth.

- 1868 16 Mei. J. H. Hermans, secretaris, herkozen als lid der Prov. Staten. Reniers wordt directeur der Harmonie Utile Dulci; hij was directeur van het in 1867 opgerichte Muziekgezelschap.
- 68 28 Mei. In de nabijheid der Heerstraat is bij het uitgraven van een perceel weiland van J. Melsen de Romeinsche weg ontdekt.
- 68 1 Aug. In Sambeek vernielt de bliksem het torentje van de Prot. Kerk.
- 68 8 Aug. Omstreeks 8 uren ontstond een felle brand in het voorgebouw der pannenfabriek van M. van Oeffel aan Masenburg.
- 68 19 Sept. De heer H. S. van Hien wordt eervol ontslagen als kantonrechter te Boxmeer en in zijne plaats benoemd de heer Mr. A. J. Verheijen van Estvelt, substituut griffier bij de arrond. rechtbank te Nijmegen, welke Maandag, 12 Oct. geïnstalleerd werd.
- 68 3 Oct. De heer J. C. Kuylaars, leeraar aan het Gymnasium, wordt benoemd tot Leeraar te Zaandam.
- De heer L. J. Simonis wordt benoemd tot majoor kommandant van het 5e halfbataillon rustende schutterij in Noord-Brabant.
- 68 26 Dec. De heer Mr. Hengst herbenoemd als Burgemeester.
- 69 26 Jan. 25-jarig herdenkingsfeest van de benoeming tot Burgemeester van Mr. J. B. Hengst. Voor de woning van den jubilaris was een door den kunstschilder Van Uden vervaardigde eereboog geplaatst en het dorp was versierd. De geheele burgerij nam aan het feest deel. Des avonds was de gemeente schitterend geïllumineerd en gaf Boxmeer blijk van innige sympathie. — De heer Hengst werd toen door Z. M. den Koning benoemd tot ridder van den Ned. Leeuw.
- 69 den 23 April. 25-jarig herdenkingsfeest van het lidmaatschap der Eerste en Tweede Kamer van Jhr. Louis van Sasse van Ijselt. Het dorp was in feestdosch, eerebogen waren opgericht. De heer Van Sasse ontving tal van

- bewijzen van sympathie, o. a. van de Instelling de Metworst en van de ingezetenen van Boxmeer.
- 1869 8 Mei. Jhr. F. A. O. van Grotenhuis van Oustein wordt benoemd tot Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht alhier.
- 69 20 Juli. Tot leden van den gemeenteraad gekozen, W. Verbunt en J. A. Rongen. (Overleden 1889).
- 69 20 Juli. Bij herstemming Mr. J. B. Hengst, lid van den Gemeenteraad.
- 69 21 Aug. Request tot het bekomen van straatverlichting, aangeboden aan den Gemeenteraad door de ingezetenen.
- 69 8 Sept. In de raadszitting wordt tengevolge dit request besloten, om eene uitnoodiging te richten tot ondernemers van gasfabrieken, ten einde met deze in overleg te treden, omtrent de oprichting eener gasfabriek.
- 69 9 Oct. Benoemd tot ambtenaar van het openbaar Ministerie de Heer R. Reijnen, secretaris van Haps.
- 69 18 Oct. Mr. Hendrik Antoon Reinier Verheijen sterft.
- 69 4 Dec. De aanleg van een verbindingstelegraaflijn van Boxmeer naar Heijen, in aansluiting met die van Venlo—Nijmegen, wordt aanbesteed en aangenomen door J. Hillen voor f 575.
- 70 15 Januari. De Heer Dr. A. Smits wordt definitief tot Rector van het Gymnasium benoemd en de Heer C. A. J. Franken als Conrector.
- 70 17 Febr. Benoemd tot notaris te Mill, de Heer H. C. F. Kerstens, Griffier bij het Kantongerecht te Boxmeer, overleden 1887.
- 70 12 Maart. De heer J. G. Hermans van Boxmeer neemt ontslag als secretaris van Oploo, St. Anthonis en Ledacker.
- 70 20 Maart. De eerste spade plechtig gestoken voor den aanleg van den Noordbrabantsch-Duitschen spoorweg te Gennep.
- 70 25 Maart. Jhr. L. C. H. Van Sasse van Ysselt, candidaat-notaris, benoemd tot Griffier van het kantongerecht, ter vervanging van den heer H. C. F. Kerstens.

- 1870 7 April. Prachtig Noorderlicht.
- 70 4 Mei. Gerardus Linssen en Alijda, Mechel van Dijk, vieren hun 50-jarig huwelijksfeest.
- 70 11 Mei. Overleden Bernardina Kerkdeur, vondelinge.
- 70 4 Sept. Concert, ten voordeele van het Roode Kruis. Opbrengst f 157.50.
- 70 12 Nov. De heer Verbunt, notaris, viert zijn 25-jarig ambtsjubileum.
- 70 12 Nov. Gekozen bij herstemming als lid van den gemeenteraad, Mr. A. J. F. Verheijen van Estvelt, kantonrechter.
- 70 20 Dec. Overleden de heer Jan Hendrik Hermans, lid der Prov. Staten van Noordbrabant, secretaris en ontvanger van Boxmeer, eigenaar van 't Leucken.
- 71 1 Jan. De bevolking is groot 2076 zielen.
- 71 21 Jan. Gekozen Mr. A. J. F. Verheijen van Estvelt als lid der Prov. Staten.
- 71 4 Febr. De heer E. Verstraaten van Mill benoemd tot Secretaris der Gemeente. De heer jhr. F. E. J. H. Grotenhuis van Onstein tot Ontvanger der Gemeente.
- 71 Op 15 Juni wordt het Piusfeest met illuminatie en muziek gevierd.
- 71 18 Juli. Herkozen als lid van den Gemeenteraad de heeren Mr. A. J. F. Verheijen van Estveld en L. Bouwmans.
- 71 1 Oct. Het Rijkstelegraafkantoor zal gevestigd zijn in de woning van den Postdirecteur op de Markt, in het gebouw genaamd de Keizer.
- 71 31 Dec. Bevolking is groot 2078 zielen.
- 72 3 Juni. Het afbreken van het oude raadhuis en het bouwen van een nieuw gemeentehuis aanbesteed. Aangenomen door Lamers te Grave ad f 6080.
- 72 6 Juli. Dr. Sauter, med. doctor, vestigt zich hier.
- 72 Van half Aug. tot 20 Oct. 88 gevallen van besm. dysenterie; 11 met doodelijken afloop.
- 72 4 Nov. Pastoor Bovens te Beugen geïnstalleerd.
- 73 15 Juli. Herkozen als lid van den Gemeenteraad de heeren Jhr. L. J. B. van Sasse van IJsselt en J. Jansen.

- 1873 3 Sept. De heer Jansen herbenoemd tot Wethouder.
- 74 21 Jan. Pastoor Hermans overlijdt in den ouderdom van 65 jaren.
- 74 21 Jan. Groot was de deelneming en droefheid, die de Katholieken van Boxmeer aan den dag legden bij zijne begrafenis, die ten volste bewees, welke genegenheid zij den overledene toedroegen. In Boxmeer geboren en opgevoed, besteedde Pastoor Hermans ruim dertig jaren van zijn werkzaam leven aan de zielzorg dezer gemeente, waarvan hij in de laatste 18 jaren met de herderlijke zorg belast was. Ijverig voor den dienst van God, minzaam voor arm en rijk, was hij een ware herder voor Boxmeer.
- 74 14 Febr. Promotie tot doctor in de rechten van M. J. H. Kerstens, geboren te Boxmeer, later notaris te Leiden.
- 74 19 Febr. In eene vergadering door den gemeenteraad opgeroepen, werd eene Commissie benoemd voor het nationaal geschenk aan Z. M. den Koning, bij gelegenheid van Zijn zilveren jubilé, bestaande uit de heeren : G. van de Voort, J. C. Lina, O. H. Potjes, P. van Geer, Jhr. F. van Sasse van IJsselt, J. J. A. Kock en J. Jacob, met Mr. J. B. Hengst als voorzitter en J. J. A. Kock als secretaris.

Door de studenten van het Gymnasium was eene Commissie voor de opluistering en versiering van het Gymnasium gekozen, bestaande uit: Baron W. von Heijden, president, Jhr. E. van Rijckevorsel, vice-president, F. Hengst, secretaris, A. F. van Beurden, Thesaurier, G. Langemeijer, P. V. Sormani, A. Kock, leden, met Dr. A. Smits als Eere-President.

De collecte voor de illuminatie bracht f 370 op.

- 74 1 Mei. Mr. Jacob, Adriaan, Michiel, Wouter Verheijen van Estvelt overleden.
- 74 16 Mei. Bevorderd tot Commandeur der Orde van den Ned. Leeuw, Jhr. L. J. B. van Sasse van IJsselt.
- 74 18 April. De H. Familie opgericht.
- 74 16 Aug. Was de Maas zoo laag, dat in het midden

der Maas tegenover den Loerangel eene overdekte tent geplaatst werd, waarin men gedurende de kermisdagen menig glas dronk.

- 1874 24 Sept. De landbouwtentoonstelling schitterend afge-
loopen.
- 74 30 Sept. Pater A. Maas, prior in 't klooster te Zende-
ren, wordt prior te Boxmeer.
- 74 De heer Mr. J. B. Hengst herbenoemd tot burgemeester.
- 75 15 Febr. De Ew. heer Wellissen als Pastoor geïnstalleerd.
Te 10 uur begon de kerkelijke plechtigheid, waarbij de
HEw. Heer Bogarts, Deken van Cuijk, den kansel betrad
en ZEw. installeerde.
- 75 20 Juli. Herkozen als leden van den Raad de heeren
Mr. J. B. Hengst, J. Verbunt en J. A. Rongen.
- 75 21 Aug. De heer Smits, benoemd tot leeraar H. B. School
te Maastricht. Hij was gedurende 7 jaren in Boxmeer
aan het Gymnasium met vrucht werkzaam.
- 75 22 Sept. Aankomst der Carmelitessen uit Duitschland.
- 75 9 Oct. In de uitgestrekte dennebosschen regeert de
rupsenplaag.
- 75 16 Oct. De heer P. van den Munckhof vestigt zich als
rijksveearts te Boxmeer. Later naar Ned.-Indië, thans
te Sambeek.
- 75 6 Nov. Jhr. T. E. U. van Grotenhuis van Onstein, ont-
vanger der dir. belastingen, als zoodanig te Venlo
benoemd; gestorven 19 Juni 1884.
- 75 22 Nov. De heer Achterbergh tot ontvanger der ge-
meente benoemd.
- 76 8 Jan. De heer L. Berden, ontvanger te Arcen, te
Boxmeer benoemd.
- 76 9 Maart. De heer C. Franken wordt Rector van het
Gymnasium.
- 76 27 Maart. De collecte voor den watersnood brengt
f 368.20 op.
- 76 24 Juni. De bedevaart wordt door 12000 personen bezocht.
- 76 1 Aug. Ds. H. C. H. Reijers naar Heukelom (Zuid-
Holland, beroepen, bedankt daarvoor.

- 1876 10 Oct. 25-jarig bestaan der sigarenfabriek Van de Ven herdacht.
- 76 10 Dec. De Congregatie der H. Kindschheid ingesteld.
- 76 23 Dec. De heer Joannes Janssen, wethouder der gem. Boxmeer, hooggeacht door eenieder, overlijdt.
- 76 31 Dec. De bevolking 2079 zielen.
- 77 25 Jan. Begin van brand in de sigarenfabriek van de heeren Boes en Co. Gelukkig werd de fabriek, die aan zoovele handen werk verschaft, behouden.
- 77 19 Maart. De heer Joh. Derks, lid van den Raad.
- 77 21 Juli. De heeren Mr. Verheijen en L. Bouwmans, herkozen als leden van den Raad.
- 77 8 Sept. De heer H. C. Reyers, predikant, heeft eene beroeping naar Overlangbroek ontvangen en in beraad genomen.
- 78 21 Jan. De heer L. J. Simonis, majoor der pl. schutterij, oud-officier der infanterie, overlijdt.
- 78 19 Jan. Het 25-jarig weder opleven van den Metworst gevierd. Word besloten tot het aannemen en toelaten van alle ingezetenen dezer gemeente voor het loopende jaar, en alle afgetreden leden buiten de gemeente. Secretaris was toen C. Huijbers.
- 78 5 Maart. Aanbesteed 't bouwen van koetsiers- en tuinmanswoning voor rekening van den heer Mr. Sassen aan 't kasteel.
- 78 8 April. Het bouwen van een oud-mannen- en vrouwenhuis aangenomen door Gebr. Hermans voor f 2197.
- 78 15 Mei. Op dezen dag werd door den Pastoor in tegenwoordigheid van den Burgemeester en van het Armbestuur den eersten steen gelegd van het Armenhuis.
- 78 19 Juni. De heer J. J. A. Kock, president der regelingscommissie tot ontvangst van Mgr. Godschalk.
Mgr. de Bisschop kwam op 5 Juli, om het H. Vormsel toe te dienen.
- 78 14 Aug. De zoo zeer gevreesde varkensziekte heerscht te Boxmeer en Beugen. (Vlekkentyphus).
Omtrent dien tijd begon ook de onteigening van den spoorweg Venlo—Nijmegen.
Voorzitter P. Thijssen, Burgemeester van Beers, verder

- T. W. Otten, Wethouder Heijen, Mr. A. Sassen advocaat en J. A. Rongen, wethouder te Boxmeer, leden.
- 1878 26 Aug. Aardbeving alhier gevoeld. In de Parochiekerk draaide de glazen lichtkroon door den schok om.
- 78 14 Dec. Door den Raad besloten tot het oprichten van eene school voor uitgebreid Lager Onderwijs. De hoofdonderwijzer zou f 1400 'sjaars als salaris bekomen, benevens f 160 als huishuur en $\frac{2}{3}$ van de opbrengst der schoolgelden.
- Woensdag, 19 Febr. 1879 werd het examen voor die betrekking gehouden met vier sollicitanten; benoemd werd de heer Klessens, hoofd der R. C. Parochiale school te Vechel.
- 79 22 Maart. Te Oldenzaal benoemd tot rector van het progymnasium de heer Dr. A. Smits.
- 79 16 Mei. De heer H. C. H. Reijers gepensionneerd met f 1150, na 40jarige Evangeliebediening.
- 79 Dinsdag, 25 Mei. In den ouderdom van 86 jaren te Sambeek overleden Pastoor P. Bonants, 59 jaar priester.
- 79 10 April. Den heer R. Reijnen, secretaris van Haps, eervol ontslag verleend.
- 79 13 Mei. De heer P. Mutsaerts, apotheker, viert zijn 50 jarig jubileum.
- 79 8 Juli. De heer L. Berden viert zijn 40-jarig ambtsjubileum, als Rijksontvanger.
- 79 15 Juli. Herkozen de heeren Jhr. v. Sasse en Derks als raadslid.
- 79 26 Juli. De heer C. H. v. der Bruggen, predikant te Est, neemt het beroep naar Boxmeer aan. 12 Oct. Bevestigd.
- 79 5 Sept. De heer Mr. J. B. Hengst viert zijn 25-jarig echtfeest. Algemeene deelname.
- 79 17 Sept. De echtgenooten Kleijn vieren hun 50-jarig echtfeest.
- 80 11 Febr. Te Boxmeer brengt de watersnoods-Collecte op f 141,90.
- 80 8 April. De heer W. van de Werf, notarisklerk te Vbeek, wordt benoemd tot Secretaris dezer gemeente; hij bedankt voor deze betrekking.

- 1880 5 Mei. Werd tot Secretaris gekozen de heer W. Kemps, ambtenaar ter Secretarie te St. Oedenrode.
- 80 8 Juni. De toren van Beugen wordt door den bliksem getroffen.
- 80 19 Juli. Werden aan de laatste leerlingen van 't Gymnasium (6) hun testimonium uitgereikt, o. a. aan den heer F. Kock.
- 80 22 Juli. Brandt in de Hollesteege het huis af van Christ. van Bergen.
- 80 27 Nov. Door het gemeentebestuur van Boxmeer wordt aangekocht het weiland de Biest en het daarnaast gelegen terrein, genaamd van Crimpenskuil.
Tengevolge van een dezer koopen ging het Gymnasiaal gebouw over aan de R. K. Kerk.
- 80 25 Dec. Het water 14 M. 3 Dc. boven A. P.
- 80 Het Carmelitessenkerkje van geschilderde glasramen voorzien.
De aardebaan van den spoorweg Venlo—Nijmegen, traject Beugen—Venraij, werd door J. Hillen gemaakt voor f 130,000.
- 81 23 April. De heer Berckenhoff, directeur van het rijks-telegraaf- en postkantoor, verlaat Boxmeer.
- 81 1 Mei. 't Hôtel de Gouden Leeuw, van ouds met lof bekend, wordt opgeheven.
- 81 28 Mei. Oprichting der vereeniging „Vooruitgang,” ten doel hebbende, den ledigen tijd op aangename wijze door te brengen.
- 81 1 Juli. Benoemd tot directeur van het postkantoor de heer J. A. de Man, directeur van het Rijkstelegraafkantoor te Walsoorde.
- 81 9 Juni. De heer Mr Lodewijk Verheijen sterft.
- 81 17 Juli. Herkozen de heeren Mr J. B. Hengst, Verbunt en Rongen als lid van den Raad.
- 81 6 Aug. De heer C. J. B. van de Ven, gekozen als Raadslid; na den dood van den heer Rongen wethouder.
- 81 10 Aug. 50jarig Huwelijksfeest van Jhr. van Sasse van Ysselt. Algemeene deelname.

- 1881 29 Aug. Het bouwen der school aanbesteed ; aangenomen door Arnoldus Horsten te Beugen, voor f 21.590.
- 81 10 Sept. De heer Rongen, herbenoemd als Wethouder.
- 82 1 Febr. De normaalschool opgericht ; directeur de heer J. J. Klessens.
- 82 20 Maart. De Raad besluit om de school tot lager onderwijs op te heffen (hoofd de heer B. Stumpel) en ze te vereenigen met die van den heer J. J. Klessens.
- 82 13 Mei. Pater Fr. Jansen. gekozen tot Prior.
- 82 11 Aug. 's Avonds te 9 uren twee schokken aardbeving.
- 82 25 Nov. Hoogwater.
- 82 1 Dec. Het 40-jarig bestaan der Societeit, plechtig gevierd
- 82 31 Dec. Het water 13 mr. 6 dc. boven A. P.
- 83 6 Jan. Boxmeer hoewel tegen overstroming der Maas door dijken beschut, staat door kwel en regenwater voor een aanzienlijk deel onder water, zoodat verschillende wegen en pleinen niet meer te passeeren zijn, vooral de Varkensmarkt.
- 83 2 Maart. Leden der subcommissie tot aanbieding van een huldeblijk, naar aanleiding der wet van de Maasmond zijn de heeren C. v. d. Ven, P. Verbunt en A. Peters.
- 83 27 April. Aanbesteding van het inrichten van de voormalige kazerne tot post- en telegr.-kantoor. Aangenomen door Jan van Groenendaal te Nunhem voor f 8975.
- 83 26 Mei. De heer B. Stumpel benoemd tot hoofd der R. C. School voor uitgebreid lager onderwijs te Wijk bij Duurstede.
- 83 1 Juni. De spoorweg geopend.
- 83 16 Juni. De huizing gelegen in de Overbiest, bewoond door E. Janssen brandt af.
- 83 17 Juli. Gekozen tot raadsleden de heeren Verheyen en Boumans.
- 83 18 Sept. De heer Jhr. L. van Sasse van IJsselt neemt ontslag als lid der Eerste Kamer. Treffend herdacht hem de Voorzitter.
- 83 22 Dec. De heer L. Berden neemt zijn eervol ontslag als ontvanger der Dir. Belastingen.
- 84 26 Maart. Aanbesteding restauratie en vergrooting Kerk,

architect A. Tepe, Utrecht; A. Peters, Zenderen, aan-
nemer voor f 33300; later is de som door bijkomende
werken enz., gestegen tot f 56000. Het oude schilder-
werk, dat gevonden werd, werd niet behouden.

- 1884 31 Mei. Tot onderwijzeres in de Handwerken, be-
noemd Mej. P^a Beuyel.
- 85 1 Jan. Boxmeer 2221 inwoners.
- 85 12 Jan. Nieuwe kerkbanken, aangenomen door J. Beuis-
sen, Gebr. Hendriks en A. de Best.
- 85 8 Mei. Tot prior van het Carmelietenklooster te
Boxmeer, gekozen pater Fr. Janssen.
- 85 22 Juli. Herkozen als lid van den Gemeenteraad, de
heeren C. J. van de Ven en J. Derks.
- 85 27 Juli. Het klooster in de Biest, aangenomen door
Gebr. Hendriks f 2290.
- 85 28 Sept. Door Mgr. Godschalks, bisschop van 's Bosch,
de kerk geconsacreerd.
- 85 25 Sept. De 25-jarige professie van den Ew. Heer Pastoor
Wellissen gevierd. Hem ter eere een altaar geschonken.
- 85 11 Nov. 40-jarige ambtsbediening van den Not^s den
heer Verbunt gevierd.
- 86 1 Jan. Bevolking 2208.
- 86 8 Jan. Het bouwen van een gemeentelijke ziekeninrich-
ting met woning en brandspuitenhuus aanbesteed wordt
door Joh. Heurkens aangenomen.
- 86 5 Mei. Inzegening van de nieuwe kapel der Duitsche
Zusters Carmelitessen.
- 86 14 Mei. 't Altaar geschonken aan den Ew. heer Pastoor, ge-
maakt door Gebr. Endlich uit Emmerik, wordt geplaatst.
- 86 14 Juli. Het H. Vormsel door Mgr. Godschalks toege-
diend aan 800 personen.
- 86 13 Aug. De heer Mr. H. A. Verheyen van Estvelt,
oud 41 jaren, sterft.
- 86 30 Sept. Vestigen zich hier Liefdezusters van de Con-
gregatie van Lasalle. De jaarlijksche inschrijving bedroeg
f 1170. — Tot curatoren werden aangesteld de heeren
Ew. H. Th. Wellissen Mr. J. B. Hengst, J. A. Rongen,

- Fr. Rijke, C. van de Ven, J. van Cuijk. Mevr. Fr. Rijke, Mevr. F. van de Ven, Mej. M. Verheijen hadden zich belast met de inrichting van het huis.
- 1886 22 Oct. Maandag kwamen de Ew. Religieusen (soeurs de Miséricorde). Binnen het jaar hadden ze 104 nachten gewaakt en 100 personen verpleegd.
- 86 26 Nov. 36 huisgezinnen hebben de mazelen.
124 gevallen in 88 huisgezinnen; op 17 Dec. werd de school gesloten.
- 86 17 Dec. De Vereeniging Crispinus en Crispianus, opgericht tot gezellig verkeer van de schoenmakers.
- 87 1 Januari. De bevolking bedraagt 2224.
- 87 19 Februari. 70^e Verjaardag van Z. M. Willem III.
Het Boxmeersch Weekblad herdacht dit feestelijk, gaf een feestnummer uit.
- 87 — Februari. De muziekvereeniging „Amicitia in arte” opgericht.
- 87 April. Inrichting van meer uitgebreid lager onderwijs, door den heer G. W. van Trier geopend aan het station.
- 87 22 April. De Heer G. A. v. der Bruggen, predikant der Herv. gemeente neemt het beroep naar Vorchten aan.
- 87 22 Juni. Boschbrand in de groote bosschen der Heide.
- 87 8 Juli. Nieuw altaar van het H. Bloed geplaatst.
- 87 12 Juli. De kerk te St. Anthonis bestolen.
- 87 20 Juli. Tot lid van den gemeenteraad herkozen, Mr. J. B. Hengst, J. A. Rongen en J. J. Verbunt.
- 87 Sept. Benoemd tot directeur van het post- en telegraafkantoor de Heer E. J. K. van Lidth de Jeude.
- 87 1 October. De Heer L. J. Stevens, benoemd tot Burge-meester van Sambeek. Den 14 October feestelijk ingehaald.
- 87 25 Nov. Eene commissie wordt gevormd ter viering van het vijftigjarig priesterfeest van Z. H. Leo XIII, bestaande uit de heeren: Ew. Heer Wellissen, pastoor, en Mr. J. B. Hengst, eerevoorzitters, C. van der Ven, president, A. Rijke, P. Verbunt, J. J. A. Kock, A. Pe-ters, P. C. Zwarts, L. van den Bosch en J. Timmer-mans, leden.

Het Boxmeersch Weekblad gaf op 31 Dec. een feestnummer uit.

- 1888 De H. Bloedskapel in de kerk prachtig gepolychromeerd door den kerkschilder H. Scheen van Roermond. Verder werd de kerk in dit jaar voorzien van verschillende schoone gebrandschilderde vensters uit de fabriek van den glasschilder Nicolas te Roermond.
- 88 8 Aug. Gekozen tot lid van den Raad de Heer V. Boes.
- 88 3 Sept. Groot gildefeest te Sambeek, de Boxmeersche muziekgezelschappen nemen daaraan deel.
- 88 13 Nov. Het bevrijdingsfeest herdacht.
- 88 23 Dec. Jhr. L. J. B. van Sasse van Ysselt, oud lid der 1e Kamer Staten Generaal, lid der Ridderschap van Noord-Brabant, Kommandeur van den Ned. Leeuw, overlijdt.
- 88 27 Dec. Mevr. L. J. M. Verbunt, geboren van Dooren overlijdt.

NOTA.

De naam Stalbergen, bl. 19, komt ook voor als *van* Stalbergen. Eijnhoudts ook als *van* Eijnhoudts. *Wijtenham*, op bl. 21, ook als *Wtenham*. van Sasse van *I*Ysselt komt ook enkele malen voor als van Sasse van Ysselt. Overigens is de schrijfwijze en de datum gevolgd van het stuk, waaruit de betreffende nota geput is; zooals bl. 17, 9^e regel, Bl(e)y-enbeek, bl. 21 7^e regel, Oldendriel, bl. 34, 5^e regel, 15 Mei (2 Maart), bl. 37, 5^e regel, (tot) Hacfort, bl. 42 Jhr. F. A. O. van Grotenhuis van *O*ustein, en bl. 43 Grotenhuis van Onstein behoorde te zijn van Grotenhuis van Onstein.

Genealogiën.

DE FAMILIE VAN SASSE.

Zoo als blijkt uit Willem van Gouthoeven, Oude Chronycke ende Historien van Holland met West-Vriesland, van Zeeland ende van Utrecht, blz. 192, en uit Casp. Commelin, Beschrijvinge van Amsterdam, I, blz. 17, is deze familie gesproten uit een jongeren zoon van het huis van Amstel, wat ook door de overeenkomst van haar wapen met dat van dit geslacht bevestigd wordt.

Wie die jongere zoon was en hoe die aan den naam van Sasse gekomen is, kan evenwel niet met zekerheid gezegd worden.

Volgens eene oude genealogie van het geslacht van Amstel van Myndeu, berustende in het Rijksarchief te Utrecht, stamde de familie van den Bosch, die het huis Ten Bosch, in Gooiland aan den mond van het Naardermeer gelegen, bezat, af van Engelbert van Amstel, heer van den Bosch, 1252 ridder, den broeder van Gijsbrecht van Amstel, een der samenzweerders tegen Graaf Floris V.

Daar nu deze familie vermoedelijk dezelfde was als die van Sasse en ook haar wapen voerde, zoo zou dan voornoemde Engelbert van Amstel die jongere zoon moeten geweest zijn, doch dit wordt niet bevestigd door een in hetzelfde archief zich bevindende stamboom van het geslacht van den Bosch, opgemaakt door Arn. Buchelius, die wel daarin zegt dat de tak van den Bosch evenals die van Sasse voortgekomen is uit Amstel, maar niet vermeldt uit welken Amstel, terwijl hij van

hem, met wien hij die genealogie laat aanvangen, enkel opgeeft, dat die Engelbert van den Bosch heette en in 1252 ridder was. Ook van Spaen bevestigt het niet in zijne Historie der Heeren van Amstel, van Ysselstein en van Mynden; een broeder van den vermaarden Gijsbrecht van Amstel, die Engelbert heette, is hem zelfs niet eens bekend.

Het is ook niet waarschijnlijk, dat een Engelbert van Amstel de stamvader van het geslacht van den Bosch was, zelfs niet als deze persoon dezelfde was als Engelbert van den Bosch, met wien Buchelius den stamboom van het geslacht van dien naam doet beginnen. Want dan zou deze Engelbert van den Bosch, behalve zijnen zoon Egbrecht van den Bosch, nog eenen anderen zoon moeten gehad hebben, van wien de generaties der families van den Bosch en van Sasse, die na Engelbert leefden, aistanden, en dat is niet aannemelijk, omdat na het kinderloos overlijden van Egbert voornoemd een deel van diens goederen aan het Sticht van Utrecht verviel *) en diens zuster Elisabeth van den Bosch (die blijkens een oud wapenbord, dat nog op den huize Doornenburg in Betuwe hangt, ook het wapen van Sasse voerde en gehuwd was met Herberen van IJsselstein) in 1316 met diens huis Ten Bosch en 24 morgen lands beleend werd (*Liber Feudorum*, F. II, 63), en een en ander wel niet zoude geschied zijn bij het bestaan van mannelijke afstammelingen van gezegden Engelbert van den Bosch. Aannemelijker is het daarom, ten ware die andere zoon aan den moord op Graaf Floris V medeplichtig zou geweest zijn en om die reden van zijne rechten zoude zijn beroofd geworden, dat de familie van den Bosch of van Sasse een vroegeren stamvader dan meergenoemden Engelbert van den Bosch had en dat dus eerstgemelde stamboom, evenals zoovele andere, die van het geslacht van Amstel opgemaakt zijn, onjuist is.

Evenmin is met zekerheid te zeggen wie de eerste was die

*) In 1316 schonk bisschop Guy aan Arnoud van IJsselstein en zijne vrouw Maria „alle het goet dat Egbrecht van den Bosch en le sijn ouden plachten van het herschap Amstel te leen te houden.”

den naam van Sasse droeg. De oudstbekenden, die zonder twijfel tot deze familie geacht kunnen worden te behooren, zijn: Hubert van Sasse Jacobszoon, die in 1385 nieuw burger van Utrecht werd (Buurspraakboek der stad Utrecht, folio 10 verso), Hendrik van Sasse raad te Utrecht in 1405 (Burman, Utr. Jaarboeken, I, p. 50), Dirk van Sasse, die in 1412 met Adam van Lockhorst aan het Karthuizer klooster Bloemendaal bij Utrecht, eene halve hoeve lands te Westbroek in het gericht van Zuylen gaf (Burman, Notae et observationes ad auctorem incertum, p. 201) en Gerrit van Sasse, gehuwd met Adriana N., in 1453 raad te Utrecht, wien 1469 door de regeering dier stad het burgerschap uit genade werd teruggegeven (Burman, l. c., p. 224 en 532).

Laatstgenoemde was zeer waarschijnlijk de vader van de gebroeders Gijsbert en Dirk van Sasse en van hunne zuster Adriana (die van Sasse gen^d van Amstel geheeten werd), gehuwd met Gijsbert Pauw, heer van Darthuyzen en raad van Utrecht, wier dochter Emma Pauw in 1521 door Steven van Zuylen van de Haar voor Lambert Sonoy geschaakt werd, die haar trouwde en bij haar een zoon Dirk verwekte, die de bekende stadhouder van Willem den Zwijger is geweest.

VAN SASSE VAN DEN BOSSCHE.

Gijsbert van Sasse, voornoemd, gehuwd met Jacoba N., werd de stamvader van den tak van dit geslacht, die in de 17e eeuw den naam Sasse met dien van van den Bossche, denkelijk naar eene familie van dien naam, vermeerderde. In 1483 was hij burgemeester van Utrecht en werd toen door de regeering van die stad, die destijds in oorlog was met den bisschop David van Bourgondië en met aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk, naar 's Gravenhage gezonden om met laatstgenoemde een wapenstilstand of vrede te sluiten. In 1497 werd hij met een stuk land te Overmeer in Gooiland beleend en in 1509 stierf hij, terwijl zijne vrouw in 1515 overleed; beiden hadden hun jaargetijde in voormeld Karthuizerklooster. Hij was vader van:

Adriana van Sasse, die met Goyert van Rodenburch, bur-

gemeester van Utrecht, huwde en van Gerrit van Sasse, in 1512 met voorzegd stuk land beleend; deze was in 1513 raad van Utrecht en werd in dat jaar uit die stad verbannen, omdat hij daar oproer had gemaakt; hij kon daarin eerst na vijf jaren terugkeren, nadat hij den eed had afgelegd van geene nieuwigheid of gevaarlijkheid meer te zullen doen en op niemand zijne verbanning te zullen wreken. Hij had tot zonen:

Petrus van Sasse, prior van meer gezegd klooster, gestorven 1540 en Dominicus van Sasse, die in 1542 raad van Utrecht was, als wanneer zijn wapen onder dat der 24 raden van die stad in de Buurkerk aldaar geplaatst werd, en huwde met Elisabeth van Voirde, uit welken echt geboren werd:

Nicolaus van Sasse, die met Maria van Wijnbergen (dochter van Jacob en van Maria Vonck) trouwde. Uit het huwelijk van dezen sproten voort Christina van Sasse getrouwd met Berend Uteneng en Gerbrand van Sasse, vóór 1607 gestorven in 1597 gehuwd met Deliana van Schadijck (dochter van Jacob en van N. Wapevelt), de vader van:

Willem van Sasse gehuwd met Maria Lobe en van Jacob van Sasse, raadsheer in het Hof te Utrecht en aldaar gestorven in 1652, 55 jaren oud zijnde. Hij huwde 1° Catharina van Hilten, in 1626 te Utrecht overleden, en 2° in 1627 te 's Gravenhage Maria Zoggaerts (dochter van Joan en van Maria Gelée), gestorven in 1675. Uit dien tweeden echt werd hem in 1630 geboren:

Gerbrand van Sasse van den Bossche, secretaris der Admiraliteit van de Maas, en een der vertrouwelingen van den Stadhouder Willem III, die hem in 1673 opdroeg zich naar Engeland te begeven, ten einde tusschen dat Rijk en de Republiek der Vereenigde Nederlanden een wapenstilstand te beproeven (de Jonge, Gesch. van het Nederl. Zeewezen, IVe Dl., 1^e stuk, p. 59). Hij werd in 1680 tot baronet verheven, tengevolge waarvan zijn wapen vermeerderd werd met het kenteeken der Baronets, eene roode linkerhand in een zilveren schildhoek. Hij huwde te 's Gravenhage in 1648 Wendelina van den Broecke (dochter van Johan, ridder, en van Mechelina Rotgans) en was vader van:

a. Jacob van Sasse van den Bossche, lid der Admiraliteit van de Maas, gedoopt te Utrecht 26 Maart 1650 en in 1677 gehuwd met Catharina van Alteren (dochter van Pieter, ridder heer van Jaarsveld, en van Anna Boom), b. Joan Andries van Sasse van den Bossche, gedoopt te Utrecht 30 Mei 1654 gehuwd met Alida van Voorburgh en c. Jan Eduard van Sasse van den Bossche, kapitein ter zee, gehuwd met Andriese Commerstein, wier zoon Gerbrand v. S. v. d. B. zich in 1741 de eenig overgebleven zoon zijns vaders noemt.

De van Sasse'n van den Bossche *) hadden tot helmteeken: een man, gekleed met de kleuren van het wapen, en tot wapenspreuk: Per fasces et aequitas; overigens was hun wapen hetzelfde als dat, hetwelk de familie van Sasse van Ijsself thans nog voert.

VAN SASSE VAN WELDAM.

Dirk van Sasse, de broeder van Gijsbert voornoemd, was in 1477 raad van Utrecht, welke stad hij in 1481 verliet, toen zich aldaar de Hoeksch- en Antibisschopsgezinde partij van het bewind had meester gemaakt, keerde daarin in 1482 terug, nadat hij voor den raad dier stad gewillekeurd had, en stierf vóór 1503. Naar alle waarschijnlijkheid was hij dezelfde als Dirk van Sasse, geh. met Aleid N., die de vader was van Gerrit van Sasse, in 1513. schout van Linschoten en in 1518 burgemeester van Montfoort, gestorven omstreeks 1519 en gehuwd met Johanna van Duven (dochter van Berend en van Weyn de Roovere, dochter van den burggraaf Hinrick de Roovere Zweerszn.), omstreeks hetzelfde jaar gestorven en in het Montfoortsch leenregister door Jan Burggraaf van Montfoort zijne nicht genoemd. Zij hadden o. a. tot kinderen:

Mechteld van Sasse, geboren in 1500, gestorven te Montfoort in 1602 en gehuwd met Jan van de Poll Gijsbertszoon, burgemeester van Montfoort, den stamvader van het thans nog bestaand adellijk geslacht van de Poll, Antonia van Sasse gehuwd met Jacob van Compostelle en

*) In de dichtwerken van J. Antonides van der Goes, komen vele gelegenheidsgedichten op leden van dezen tak voor.

Dirk van Sasse, heer van Reyerskop, primus universitatis te Leuven en dijkgraaf van Lopikerwaard, gestorven vóór 1572 en gehuwd: 1° in 1521 met Eva van de Poll, de zuster van voornoemden Jan van de Poll, en 2° 66 jaren oud zijnde met Neel N. Uit zijn eerste huwelijk werden hem o. a. geboren:

Judith van Sasse, gestorven 15 Aug. 1606 en gehuwd met Zweder van Wijnbergen, dijkgraaf van den Lekkendijk, gestorven in 1576 (zoon van Johan en van Arnolda Mom), en Gerrit van Sasse, schout te Montfoort, in 1596 reeds gestorven en gehuwd met Catharina Zeeman, genaamd van Oudewerve (dochter van Floris en van Catharina Oem van Wijngaerden). Deze laatsten hadden tot zoon:

Mr. Floris van Sasse van Weldam, in 1596 burgemeester van Montfoort, die aan zijn naam dien van Weldam toevoegde en zijn wapen met dat van dit geslacht kwartileerde, omdat zijn neef Lieven van Weldam (zoon van Cornelis Hendrikszoon van Weldam, raadsheer in den Hove van Utrecht) hem onder die voorwaarde zijn goed vermaakt had, en huwde met Eva Mol uit Dordrecht. Uit dat huwelijk sproot voort:

Mr. Hendrik van Sasse van Weldam, woonachtig te Montfoort en omstreeks 1654 overleden; hij huwde: 1° Petronella Cool (dochter van Pieter, in 1588 raad te Dordrecht, en van Margaretha Willemsdochter), kinderloos gestorven, 2° Margaretha van Schroijestein, dr. van Henrick en Maria van Pallaes, en 3° Catharina van Middelcoop uit Utrecht, (alwaar zij in 1634 stierf.) dr. van Wouter en Gerarda van Radeland, die hem twee kinderen schonk:

1° Mr. Floris van Sasse van Weldam, woonachtig te Montfoort en omstreeks 1662 kinderloos gestorven, en 2° Gerarda Catharina van Sasse van Weldam, geestelijke dochter, 2 Mei 1664 te Amersfoort overleden. (Zie nog over de van Sasse'n van Weldam het Archief voor de Geschiedenis van het Aartsbisdom Utrecht, V. p. 410—461, en de Wapenkaart van de Oude, Edele en Aanzienlijke Geslachten van Utrecht, van 1769, waarop hun wapen, gekwartileerd met dat van Weldam, voorkomt.)

VAN SASSE VAN IJSSELT.

Uit het tweede huwelijk van Dirk van Sasse Gerritszoon voornoemd met Neel N. werd o. a. omstreeks 1561 geboren Berend van Sasse, drossaard van Montfoort en dijkgraaf van Lopikerwaard, die verscheidene malen huwde, in 1639 nog leefde en vader was van Hendrik van Sasse, in 1622 gehuwd met Christina van Ijsseelt of Isselt (dochter van Jan, heer van Ijsseelt, en van Judith de Beer). Zij hadden tot zoon:

Justus van Sasse, geb. in 1623, die in 1650 huwde met Huga van Ommeren (dochter van Dirk, schout van Barneveld, en van Johanna de Wijs) en in 1664 op zijn goed Claarwater onder Barneveld stierf aan de gevolgen eener wond, hem door een boer toegebracht. Johan van Dompelaer, schout en Frans Eybergen, predikant te Barneveld, attesteerden 21 Maart 1678 dat Jonker Justus van Sasse en zijne huisvrouw Huga van Ommeren beiden van ouder tot voorouder van goeden huize en familie waren. Hun oudste zoon Hendrik van Sasse, verliet het land om den dood zijns vaders niet te kunnen wreken, en werd kapitein in dienst van den hertog van Savoye, zonder dat ooit verder iets van hem vernomen werd, terwijl hun tweede zoon Johannes Bernardus van Sasse, in 1654 geboren op Claarwater en 28 Juli 1728 gestorven te Hoevelaken, vaandrig werd in dienst der Staten van de Vereenigde Nederlanden, in 1681 huwde met Theresia Bor, (dochter van Casijn en van Ida van Diden). Zij hadden ook nog eene dochter, Christina Judith van Sasse, in 1744 ongehuwd gestorven, die, toen Geertruid van Ijsseelt, de laatste van dit oud adellijk geslacht (Cf. van Spaen, Oordeelkundige Inleiding tot de Geschiedenis van Gelderland, VI, Cod. Diplom, p. 70), in 1729 kinderloos was komen te overlijden, als naaste erfgenaam bij versterf de heerlijkheid van dien naam (waarover men zie den Tegenwoordigen Staat der Vereenigde Nederlanden, XXII, p. 242) erfde. Ten gevolge van eene langdurige procedure, die over dat goed ontstond, kon echter eerst haar achterneef Johannes Jacobus van Sasse daarmede beleend worden.

Uit het eerste huwelijk van Johannes Bernardus van Sasse, voornoemd, sproot voort :

Gerbrandus Nicasius van Sasse, heer van Weldam onder Hoevelaken, geb. te Breda 21 Aug. 1683 en gestorven op IJsselt 28 Aug. 1733. Hij huwde te Mechelen 29 Aug. 1716 met Anna Maria Jacoba de Lossy, geb. te Antwerpen 22 Jan. 1689 en gestorven op Weldam 3 Maart 1765 (dochter van Jacomo, heer van Wateren en secretaris van den Grooten Raad van Mechelen, en van Maria Anna Hougaerts). Zij waren o. a. de ouders van :

Hendrica Josepha van Sasse, 27 Juni 1771 op IJsselt gehuwd met Lodewijk Michiel van Heerdt tot Camphuysen (zoon van Palik, heer van Camphuysen, en van Juliana van Spitael tot de Poll), en van Johannes Jacobus van Sasse, heer van IJsselt, 1 Juni 1717 op Weldam geboren en 27 Nov. 1767 te Amersfoort gestorven, die 8 Juli 1742 te Velp bij Arnhem huwde met Anna Maria van Honsem (dochter van Ignatius, heer van Couwenhoven, en van Cornelia Constantia Barbou), geb. te Amsterdam 15 Aug. 1721 en gestorven op IJsselt 18 Juni 1757. Uit hun huwelijk werden o. a. geboren :

Cornelia Constantia van Sasse, die huwde met Jan Gerbrand Cavellier van Adrichem (zoon van Jan en van Joanna Maria van Adrichem van Dorp), na haren dood hertrouwd met Barbara van der Does, en Gerbrandus Ignatius van Sasse, heer van IJsselt, 30 Jan. 1746 op IJsselt geboren en 2 Maart 1781 te Boxmeer overleden. Hij huwde in laatstgemelde plaats 27 Nov. 1777 met Maria Cornelia Magdalena de Raet (dochter van Leopold Frans, heer van de Wijer en drost der Vrijheerlijkheid Boxmeer, en van Dorothea Ludovica Mahler), geboren te Boxmeer 5 Maart 1747 en aldaar gestorven 1 Maart 1813. Zij waren de ouders van :

Dorothea Ludovica van Sasse van IJsselt, geb. te Boxmeer 22 Juli 1780, gestorven aldaar 29 Dec. 1845 en gehuwd met Jan Baldewijn van Hugenpoth, heer van den Beerenclauw en Leopold Frans Jan Jacob van Sasse van IJsselt, lid van het Wetgevend Lichaam en jachtofficier onder Lodewijk Napoleon, ridder der orden van de Unie en Reunie, lid van de

Tweede Kamer der Staten-Generaal, geb. te Boxmeer 2 Sept. 1778 en gestorven te 's-Gravenhage 21 Maart 1844. Hij werd bij organiek besluit van 28 Aug. 1814 in de Ridderschap van Noordbrabant geadmitteerd en bij Koninklijk besluit van 1 Oct. 1816 erkend voor zich en zijne afstammelingen tot den Nederlandschen adel te behooren. Hij huwde te Kleef 12 Nov. 1806 met Henrica Johanna Antonia Hacfort tot Oosterholt (dochter van Olivier, heer van Waijenstein en Oosterholt en van Theodora Speyart van Woerden), geb. te Neerbosch 12 Juni 1785 en gestorven te Boxmeer 31 Oct. 1834. Van hunne zonen hebben alleen kinderen:

Louis Jan Baptiste van Sasse van IJsselt, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, geb. te Boxmeer 20 Juni 1809, geh. aldaar 10 Aug. 1831 met Oliviera Leopoldina Carolina Theodora Maria Cavellier van Adrichem (dochter van Jan Lodewijk en van Antonia Josephina Hacfort tot Oosterholt), geb. te Amsterdam 19 Oct. 1810, en Mr. Leopold Baldewijn Constantijn Lodewijk van Sasse van IJsselt, auditeur-militair te 's Hertogenbosch, geb. te Boxmeer 29 Juli 1819, gehuwd te Herwen en Aerdt 26 Juni 1851 met Theodora Maria Blanca van Hugenpoth van Aerdt, geb. te 's Gravenhage 5 Aug. 1825 (dochter van Alexander Wilhelmus en van Cornelia Maria van Wijnbergen tot Bussloo).

Jhr. L. J. B. van Sasse van IJsselt stierf op 23 Dec. 1888.

DE FAMILIE DE RAET.

Deze familie ontleent haren naam aan het dorp en kasteel de Raet bij Ordingen in het land van Keulen gelegen, welke heerlijkheid door haar verschillende jaren is bezeten geworden.

Nadat deze familie zich gesplitst had in verscheidene takken, heeft zij voornamelijk gebloeid in de provincie Gelderland. Een tak bloeide te Boxmeer. Haar wapen bestaat uit drie gouden schaatsen, op een veld van keel.

Hendrik de Raet, laatste regeerende burgemeester te Zalt-Bommel onder den koning van Spanje, huwt Catharina Schoock. Hij † October 1572, zij † 17 Maart 1616. Werden te 's Bosch in de St. Janskerk met hunne vier kwartieren begraven.

Hunne kinderen waren:

Arend de Raet, drost en rentmeester te Hedel ten dienste van graaf Hendrik van den Berg; 14 jaren lang Gedeputeerde ter Staten van Gelderland te Nijmegen van wege het kwartier van Bommel h. 1° Heilwig Triest, 2° Margaretha Meisters. Hij werd 7 Dec. 1632 te Nijmegen begraven.

Hunne kinderen waren:

Ex 1ma Thomas de Raet.

Ex 2da Dimer de Raet tot de Stelt, rekenmeester en raad van graaf Albert van den Berg h. 1° Margriet van der Saft, 2° Henrica Abels.

Hunne kinderen waren:

Ex 1ma Diederik en Arend de Raet.

Ex 2da Rutger Ambrosius de Raet die volgt:

Theodora Anna de Raet.

Anna Elisabeth de Raet.

Rutger Ambrosius de Raet tot de Wijer, eene adellijke woning te Boxmeer, richter te Kranenburg, h. 4 Juni 1669 Agnes Gosemans.

Hun zoon was:

Willem de Raet tot de Wijer, raadsheer van het Hoog grafelijk huis van den Berg, drost van de vrije heerlijkheden Boxmeer, St. Anthonis en Sambeek, huwt den 30 October 1698 Cornelia Margaretha Sam. Zij schijnen weldoeners van het Capucijnenklooster te Velp bij Grave geweest zijn, daar hunne wapens op één schild in de kerk van dat klooster hangen.

Hunne kinderen waren:

1. Frans de Raet, raadsheer van het Hooggrafelijk huis van den Berg.

1. Joseph Rutger de Raet, kanonik te Xanthen.

3. Theodora de Raet, non.

4. Oswald Antonius de Raet huwt Johanna Barbara de

Haert. Zij verkoopen 1755 6½ morgen bouwland onder Elst bij Arnhem. Hij † te Boxmeer 29 October 1790, zij † aldaar 6 September 1795, nalatende eene dochter Cornelia Theodora Catharina de Raet, geb. te Boxmeer 16 Juli 1754 en aldaar gestorven 10 September 1831, welke den kapitein ter zee, P. J. Hengst, huwde.

5. Leopold Frans de Raet, h^r van de Wijer, hofraad van den keurvorst van Keulen, geheimraad van den vorst van Hohenzollern-Sigmaringen, drost van de Vrije Heerlijkheden Boxmeer, St. Anthonis en Sambeek, oppermomboir der weduwen- en weezenkamer, h. 25 Aug. 1743 te Anholt Dorothea Ludovica Mahler, d^r van Jan Frans, drost te Anholt en Maria Magdalena Zum Kleij, geb. te Anholt 29 Mei 1722, † te Boxmeer 18 Febr. 1786. Hij † aldaar 4 Mei 1797, 81 jaren oud. — Zij zijn het van wie ecnige avonturen met den Dollen Graaf verhaald worden.

Hunne kinderen waren:

1. Jan Baptist de Raet h^r van de Wijer, laatste geheimraad, drost van Boxmeer, lid der Ridderschap van Noord-Brabant, geboren te Boxmeer 22 Aug. 1744, promoveerde te Utrecht in de rechten 12 Mei 1767, † te Boxmeer ongh. 2 Aug. 1825.

2. Maria Cornelia Magdalena de Raet, geb. te Boxmeer 15 Maart 1747, sterft aldaar 1 Maart 1813, h. te Boxmeer 27 Nov. 1777 Gerbrandus Ignatius van Sasse, h^r van IJsselt, geb. op IJsselt 30 Januari 1746, † te Boxmeer 2 Maart 1781, zoon van Johannes Jacobus, h^r van IJsselt en Anna Maria van Honsem tot Couwenhoven. Hun zoon Leopold van Sasse van IJsselt kocht in 1805 het kasteel te Boxmeer van s'Lands Domeinen.

3. Joseph Frans Beno de Raet, geb. te Boxmeer 19 Febr. 1749, officier in het regiment Smissaert, † kinderloos te Breda.

4. Willem Oswald Leopold de Raet, doctor in de godgeleerdheid en kanonik van St. Victor te Xanten, geb. te Boxmeer 8 April 1752, † te Xanten 1 Juni 1819 aan de gevolgen van een val uit het rijtuig.

5. Maria Walburgis Josepha Bernardina de Raet, geb. te

Boxmeer 20 Aug. 1753, † aldaar ongeh. 2 Sept. 1826. Zij was de laatste de Raet die het huis de Wijer bezat. Van haar kwam het aan Jan Baldewijn Baron van Hugenpoth als gehuwd met Jkvr. Dorothea Ludovica van Sasse van IJsselt, dochter van Jor. Gerbrandus Ignatius van Sasse en Jkvr. Maria Cornelia de Raet voornoemd.

6. Rutger Philippus de Raet geb. te Boxmeer 25 Aug. 1754. † aldaar ongeh. 14 Juli 1809. Hij was grafelijk raad te Boxmeer.

7. Joanna Francisca Barbara de Raet geb. te Boxmeer 25 Mei 1756.

8. Maria Gabriela de Raet, geb. aldaar 15 Maart 1761.

DE FAMILIE PEELLEN.

De Famile Peelen was eene oude Boxmeersche schepenfamilie. De leden waren begunstigers der kerk en van hen stamde de groote Pastoor Peelen af. Thans draagt nog de weg over het Hoogveld naar het klooster den naam van Peelensweg. Aan de Bakelgert lag volgens het meetregister van 1751 de Peelenshof.

Maes Peelen leefde omtrent 1497; maakte stichtingen aan de kerk. Zijn zoon was Willem Peelen; zijn kleinzoon Arnoldus Peelen, die op 5 Maart 1612 stierf.

Op dezen volgde de scholtis Willem Peelen, vulgo Pauli, gehuwd met Geertruid. Hij stierf op 8 Sept. 1663, zijne huisvrouw op 8 Januari 1658. Hij had vier kinderen.

1°. Antonius Peelen, geb. 8 Nov. 1601, gest. 10 Juli 1667, stichter van het klooster Elzendaal, doctor in de medicijnen, verdediger der rechten van Boxmeer tegen tyrannie.

2°. Arnoldus, geb. 3 Aug. 1621, gest. 4 Sept. 1662, gehuwd met Johanna Egberts.

3°. Johannes, gehuwd met N. Hagens, van wie ééne dochter gestorven op 20 Dec. 1683.

4°. Allegonda, ongehuwd gestorven.

Arnoldus had vijf kinderen.

1°. Peter Antoon, geb. 7 Febr. 1656, gest. 9 Juni 1739, gehuwd met Sibilla van Elswijck, welke den 29 April 1729 stierf. Deze hadden verschillende kinderen, van welke Sibilla Peelen den 13 Januari 1784 stierf.

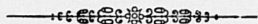
2°. Oswaldus, den 30 Juni 1658 geboren.

3°. Helena, gehuwd met Nicolaas Nabben op 30 Oct. 1675. Zij hadden twee zonen: Arnoldus Antonius Nabben, geb. den 10 Februari 1679 en Hermanus Nabben, geb. 21 Aug. 1693. Deze familie bestaat nog te Boxmeer.

4°. Hillegonda, geb. 20 Dec. 1649.

5°. Allegonda, geb. 3 Dec. 1651.

De afstammelingen in de rechte linie zijn te Boxmeer uitgestorven. Peelen voert een gouden pijl op keelen veld.

DE FAMILIE VAN ODENHOVEN OF ODENHOVEN.

Reinier van Odenhoven, J. U. L. † 19 Aug. 1721, huwt Elisabeth Tellich † 31 Januari 1679. Hunne kinderen waren:

1° Anna Eleonora geb. 3 Januari 1649 † 30 Oct. 1718.

2° Agneta geb. 7 Mei 1651.

3° Godefr. Engelbertus geb. 20 Maart 1653 † 30 Oct. 1718.

4° Daniel van Odenhoven, medicus leefde omstreeks 1727.

5° Leopold van Odenhoven, ongehuwd † 16 Aug. 1725.

6° Augustus Reinier van Odenhoven med. doctor † 19 Aug. 1721. Van hem stamde:

Joh. van Odenhoven † 3 Sept. 1750, gehuwd met Petronella Hooghers op 21 April 1727. Van deze:

1° Petrus Engelbertus van Odenhoven † 20 Sept. 1782.

2° Engelbert Godfried Joseph van Odenhoven, komt voor in 1789, leefde nog in 1803.

Afstammelingen dezer familie vindt men nog te Venraij.

Uit de van Odenhoven's te Boxmeer o. a.

Engelbertus (van) Odenhoven † Venraij Sept. 1842, Oct. '64 geh. met Johanna Verbeek, Adolfs dochter † 1849.

Hunne kinderen waren :

A. Antonius (van) Odenhoven, geb. Venraij 1 Mei 1812 geh^d.

Mei 1833. 1° Anna Maria Jacobs, geb. te Leunen 2 Nov. 1799. 2° Catharina Simons uit Well † 11 Juli 1872 aet. 38.

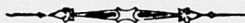
Ex 1° Engelbertus (van) Odenhoven geb. te Venraij 24 Juli 1842, doet professie als redemptorist 19 Oct. 1863, Priester gewijd 21 Dec. 1867. Missionaris Suriname 10 Aug. 1868.

B. Henricus (van) Odenhoven, geh. met Gertr. van den Bekerom.

Engelbertus geh^d met Gertr. Laurensse — Johanna geh^d met P. Potten — Leonard.

In 1731 op 21 Nov. huwde Daniel Bernard van Odenhoven met Maria Catharina van den Broeck te Venraij.

Het wapen der familie Van Odenhoven was een keelen, drievingerigen strijdhandschoen de vingers naar beneden gekeerd, op gouden grond.

DE FAMILIE VAN AEFFERDEN.

In den strijd, die Graaf Albert van den Bergh tegen de Boxmeersche onderdanen voerde, over het al of niet bezitten der Souvereiniteit over Boxmeer, St. Anthonis en Half Sambeek, bezette Graaf Albert alle ambten te Boxmeer door personen, die zijne zaak aanhingen ; zoo steldè hij als drost der heerlijkheid aan Joannes van Aefferden, van Gelre geboortig. Deze tak der familie van Aefferden verbleef een tijdlang te Boxmeer.

Joannes van Aefferden, Satrapes en Consiliarius S. E. Com.

de Bergh, † te Roermond 11 Januari 1665 huwt met Christina Elizabeth de Maroije.

Zij hadden tot kinderen:

1°. Albertus Franciscus Josephus, geb. 25 Mei 1652, doopgetuigen: Albertus graaf v. d. Bergh, Barbara Philippina van Aefferden, in wier plaats optrad Barbara Alard Puteanus (tante.)

2°. Joannes Mathias, 27 Febr. 1656 geb.

3°. Theresia Aleidis, geb. 17 Oct. 1659, doopgetuigen: Anthonius Crujsancker, licentiaat Roermond.

4°. Oswaldus Frans, geb. 23 April 1661.

5°. Josephus, geb. 7 April 1663.

Broeder van Joannes was: Godefr. van Aefferden; hij woonde bij zijn broeder en kwam van Gelder, hij huwde 14 Febr. 1649 te Boxmeer, Barbara Alarda Puteanus van Roermond, onder getuige van Theodorus Chalon, hofkapelaan.

Hun zoon was:

Antonius Albertus, geb. 17 Dec. 1654, suscept. Anth. Besserra en Maria Nympho.

INSTELLING DE METWORST.

Voor honderdvijftig jaar geleden, waren de wegen der heerlijkheid Boxmeer, niet in dien goeden toestand, waarin ze door de zorgen van het tegenwoordige bestuur thans gebracht zijn. Geen wonder dus, dat bij eenigszins slecht weder die wegen op sommige plaatsen moeilijk berijdbaar waren en men met de zware reiswagens, die men in dien tijd had, slechts langzaam vorderde. Zeer licht kon men een ongeluk aan het rijtuig belooopen.

Dit overkwam in het jaar 1740 ook eene aanzienlijke dame, eigenaresse van verschillende goederen in den omtrek van Boxmeer, o. a. van een bouwhof, gelegen tegenover de Vortumsche kapel. De as van haar rijtuig brak op den weg

onder Boxmeer; de Boxmeersche jongelui echter boden haar dadelijk de behulpzame hand en herstelden het rijtuig zoo handig en snel, dat zij spoedig hare reis kon voorzetten. De belangelooze dienst der Boxmeersche jongelingen liet de dame niet onbeloond, maar gaf 16 April 1740 een perkamenten brief, wel gezegeld en geteekend, waarin zij haar huis te Vortum, belastte met eene uitkeering aan de Boxmeersche jongelingschap van: „een worst, een brood, een wegge, een halven verkeniscop en een halve ton bier.” — Die uitkeering heeft tot nog toe telken jare onafgebroken plaats gehad. — Wel werd in het jaar 1853 de oude vereeniging der B. jongelui, die jaarlijks de uitkeering haalden, met bijna wissen ondergang bedreigd. Op 29 Januari 1853 toch stelde de Gemeenteraad zich bevoegd om de uitkeering, welke uit het huis, bewoond door J. Stevens te Vortum, jaarlijks behoorde gedaan te worden, uit te koopen; verder werd in stemming gebracht, om uit te maken, of de Raad kon optreden als vertegenwoordigers der jongelieden bij deze uitkoop. — In de daarop volgende vergadering stelde het raadslid Rijke voor eene gemengde Commissie te benoemen uit de jongelieden en den Raad, om te beraadslagen over de hoegrootheid der afkoopsom en de nadere bestemming aan die afkoopsom te geven. Bij de berekening zou men, volgens het voorstel, niet onder de *f* 9 'sjaars gaan. De jongelieden, als A. Derks en consorten vereenigd, wendden zich later per request tot den Minister van Binnenlandsche Zaken, om te protesteeren tegen de besluiten van den Raad. — De landbouwer Stevens, de eigenaar der belaste hoeve, wilde echter ook van geen uitkooopen weten, beweerde niets schuldig te zijn, wat volstrekt bezijden de waarheid was, en zoo hij al iets gaf, dat dit dan eene vrijwillige gift was; hij verwierp dus de transactie en den uitkoop, waardoor de uitkeering en met haar de Metworst bleef bestaan. (*)

(*) Nog zij hierbij gevoegd, dat de Heer Jhr. L. van Sasse van IJsselt voor de Boxmeersche jongelui in de bres sprong en zoodoende het zijne er toe bijdroeg om het oude gebruik te bewaren. Uit erkentelijkheid werd aan ZWEG. van dien tijd af het Beschermeerschap opgedragen,

De Instelling de Metworst, telt een 60-tal leden, die tot betaling eener contributie van 80 cent gehouden zijn. Eenige malen in het jaar vóór Vastenavond wordt vergadering gehouden. Het bestuur bestaat uit een President en commissarissen. De eigenlijke feestelijkheden, die het halen van den Metworst voorafgaan en volgen vinden op Vastenavond Maandag en Dinsdag plaats.

Telkenjare des Maandags vóór Vastenavond stijgt reeds vroeg de jongelingschap van Boxmeer te paard, gekleed in witte rijbroek en blauwen kiel, om den arm de zwierige roode en geele linten. *) Nadat allen, op de Markt zijn te samen gekomen, ten getale van 25 ruiters, wordt de stoet geordend en begint de tocht door Sambeek naar het Vortumsche veld. Voorop rijden, aan hun instrument schetterende, soms wel niet al te welluidende toonen ontlokkende, de roodgerokte trompetters. Hierop volgt de standdaarddrager, eene banier voerende, waarop het voorval, dat de Vereeniging deed geboren worden, in levendige kleuren gemaald is. Op hem volgen de ruiters met bonte hoeden, sommige in vreemdsoortige kleedij, allen met vergenoegde gezichten zich ten wedstrijd spoedende.

In hun midden voeren zij den koning met den verwelkten koningskrans van het vorige jaar om den hoed gewonden en behangen met den zilveren metworst, dien hij straks na den wedren wellicht zal moeten afstaan, aan een behendiger ruiter. Op hem volgt de zegewagen, waarop in de hoogte een Bachus troont; op den wagen leest men op de achterzijde het opschrift, daarop in vroegere dagen geplaatst het „Vindicamus hereditatem patrum.” Achter dezen wagen komen, begeleid door eene ruiterwacht de karren, die de jongelui meevoeren, welke zich niet in 't bezit van een paard hebben kunnen stellen en zich nu moeten vergenoegen, met van de wagens de vlaggen te doen wapperen en zingende deel te nemen aan de algemeene vroolijkheid. — Een deel der burgerij vergezelt bij mooi weer dikwijls den stoet een eindwegs. Zoo rijdt de stoet Sambeek door tot aan de Luynbeek tusschen Sambeek en Vortum gelegen

*) De kleuren der linten zijn die van het oude grafelijke wapen en van het gemeente wapen.

en houdt hier volgens oud gebruik halt. De mededingers naar den Metworst scharen met hunne paarden in rei, een weinig vóór den draai van den weg achter de twee huizen gelegen en door een pistoolschot aangekondigd, begint de wedren, die weldra eindigt met de kroning van den winner tot koning. Deze wordt met den zilveren Metworst behangen en daarna in triomf naar Boxmeer gevoerd.

De president met de Commissarissen begaven zich naar de hoeve van Stevens, zijnde de eerste hoeve rechts achter de oude kapel, waar hun de uitkeering overhandigd wordt, een worst, een brood, een mik, een halve varkenskop en een ton bier. De worst, die eerst zeven oude ellen iang was is allengskens korter geworden, zoodat hij bv. in den jare 1888 slechts één meter lang was. In vroeger tijd was de wedren in Vortum nog gemakkelijker. Destijds reed men door tot het belaste huis. moest dan afstijgen en wie dan het eerste onder den schoorsteen stond was koning. Dit gaf soms aanleiding tot komische tooneelen. Zoo waren eens de twee eersten reeds afgestegen en buitelden al vechtende om 't eerst binnen te komen, in 't zand. De derde achteraangekomene sprong over de twistenden heen en toen eindelijk een der worstelaars zich naar binnen spoedde, om den schoorsteen te bereiken, vond hij daar zijn handige mededinger rechtop staan met den worst om het lijf. Want men moet weten, dat vóór 1854, toen men nog geen zilveren metworst bezat, altijd de worst in natura om het lichaam van den overwinnaar gewonden werd. 't Is maar goed, dat dit thans afgeschaft is, hij is zoo klein, dat hij te kort zou zijn, om als ceintuur te dienen.

Men houdt zich aan de gewoonte, om den wedren vóór 9 uren 's morgens te houden, wat echter volstrekt niet noodig is.

Des Dinsdags voor Vastenavond worden de volksvermakelikheden voortgezet, bestaande 's morgens in harddraven met paarden en 's middags uit zakloopen, kruiwagen of rolloopen; vroeger hield men op eene groote weide op het Zand, het meer barbaarsche kippenloopen, waarbij het geheele vermaak moet in het grijpen van een haan of kip, die er meestal erg gehavend afkwam; gelukkig is dit laakbare gebruik afgeschaft.

De Freule was ook een weldoenster der Boxmeersche kerk en voor haar werd vroeger Woensdags, ter herinnering, de klok geluid.

De origineele acte van de instelling der Vereeniging de Metworst, te Boxmeer is in het bezit van de familie Stevens te Vortum en is in de vergadering van den Boxmeerschen gemeenteraad op 29 Januari 1853 aan de aanwezige leden voorgelegd. De stichting is te vinden, in de acte, waarin de familie Stevens dezen bouwhof koopt en berust in Copie in de vroegere schepenboeken, thans in het Archief te 's Bosch aanwezig. Onder de voorwaarden van overdracht wordt in de acte gestipuleerd en door de schepenbank erkend:

„Den bouwhof is jaarlijks belast aan de joncgezellen van Boxmeer met een worst, een broot, eenen wegge, eenen halven verkenscop en een half ton bier, gedateerd 16 April 1740.”

Evenals voor de Boxmeersche jongelui, bestonden voor eenige jaren ook voor de Sambeeksche en Vortumsche jongelui dergelijke uitkeeringen uit een huis gelegen op het Hersel. Hier móest de worst vóór 8 uren des morgens gehaald worden. Door dit vroege uur verflauwde allengskens de ambitie voor de afhaling. Toen freule Marianne von Evers van Aldendriel en Well, eigenaresse van het Hersel werd, wilde zij de uitkeering aan de jongelui weer geven, maar er was te weinig deelneming. De uitkeering ging later voorgoed te niet, wijl ze geweigerd werd en de jongelieden zich daartegen niet verzetten.

Voor de Boxmeersche wedrennen bestond vroeger groote ambitie. Maanden vooruit werden paarden besteld en op kosten van de ruiters gevoerd.

Het paard, dat de Metworst won, kreeg van den eigenaar van het belaste huis te Vortum een vat haver, de twee opvolgende paarden ieder een spint.

Moge de Instelling nog langen tijd bestaan en mogen de leden er steeds toe bijdragen, om op waardige wijze het prettige wintervermaak te behouden, als eene „heriditas patrum.”

